Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Анай 1921 оной июлин 21-һээ гарана | № 167 (14889) | 1978 оной июлиин 20, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

У К А З

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум ингэжэ тогтоолоо:

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын юһэдэхи зарлалай Верховно Советэй юһэдэхи сессиие 1978 оной августын 22-то Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1978 оной июлиин 18.

АЛАЙ АШАГ ШЭМЭ—МАНАЙ ОРОЛДОЛГОҺОО

АЛАЙ 12 ҮДЭР СОО...

...ным совхоз «сагаан ...хуряаха харюусалгата ...долоон хоногой саада ...лгээ бэлэй. Тиин мү... ...эхи хайшалагшад үн... ...энэ хугасаа соо бү... ...идэйнгоо хахадһаа ...иин һооһо суглуул... ...ад байна. Ушарынь ...тус ажахын хониной ...хайшалалгадаа эртээн... ...йнаар бэлдэжэ, энэ ...ридэ хабаадуулагда... ...үдээ гурбан үдэрэй ...д һурган дүршүүл... таар хинан шалгаха тусхай бүлэг байгуулаа. Иигэжэ мүнөө һооһон һайн шанартайгаар суглуулагдажа байна.

Совхозой томодхогдоһон пунктда 48 электро-хайшаһаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Хайшалагшадынь булгадаа шахуу дүршэнхэй, үдэр бүри нормоёо холо үлүүлнэ. Илангаяа Тамара Ефимова үдэртэ 40—50 хони нэхыһэнь сүлөөлжэ, мүрысөөндэ онсо шалгарна. Эдэ үдэрнүүдтэ «сагаан алта» хуряалгаяа эмхитэйгээр дүүргэхын тула горитой оролдолго гарган ажаллажа байнхай.

В. БАДМАЕВ.

ҮСӨӨХЭН ҮДЭР СОО ТҮГЭСХЭБЭ

Район соогоо эгээн түрүүлэн Харацайн совхозойхид хонинойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэбэ. Уридшалан һайнаар бэлдээд, эмхитэйгээр үнгэргэжэ, тус ажахы 8 мянга шахуу томо хонидой, 1600 гаран эртын хурьгадай нооһо үсөөхэн хоног соо абажа шадаа.

«Сагаан алтаяа» саг соонь түргэнөөр суглуулжа абаһанай ашаар совхозой хонишод нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Жэшээнь, ахалагша хонишод М. Л. Очирова, П. Ж. Намсараев, Д. Д. Бадмаев гэгшэдэй отарануудай эхэ хонин бүриһөө 3,2—3,4 килограмм нооһон абтаа. Түсэбынь 3,1 килограмм байһан.

Михайловкын совхоз баһал энэ хүдэлмэреэ һайнаар түгэсхэжэ, энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор 215 центнер нооһо бэлэдхэлэй пунктда оруулха аад, 220 шахуу центнер нооһо тушааба.

Мүн район дотороо хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг Хамниин совхоз богони болзор соо 12,3 мянган толгой томо хонидой, таба мянга шахуу хурьгадай нооһо хайшалжа дүүргээд, гүрэндэ 377 центнер тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэнь.

Л. БУТИНА,
«Ажалай туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Захааминай район.

...РХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

...публика доторнай үүл... ...хониной хоёр совхоз ...нэгэдэхинь үнинэй суу... ...Боргойн, хоёрдохинь ...ын районой Загаһатын ...болоно. Загаһатын ...ой һайжаруулагдаһан ...эй 25 мянган хониие ...нишон харана. Тэдэ... ...гэн Елизавета Дылы... ...Дашидондоковатай ...нилсажа, ажал хүдэл... ...нь һонирхооб.

...19 жэл хонишоноор ...на. Хүдэлжэ эхилһэн ...хойшо ажахынгаа хо... ...жал хүгжөөлгэдэ, үүл... ...һайжаруулха хэрэгтэ ...өө хубитые хаба ша... ...раа оруулжа эхилһэн ...эй.

...4 он. Энэ жэлдэ За... ...ын совхоз үүлтэртэ ...гэжэ тусгаарлагдан ...дээ бэлэй. Хонидой ...һайжаруулха хүдэл... ...урда жэлнүүдгэшье урагшатай һайнаар ябуулагдадаг байһан юм. Тэрэ хүдэлмэри эгээн түрүүн хонишон Е. Дашидондоковагай харадаг отараһаа эхилэгдэһэн юм. Хэдэн жэл соо үргэлжэлһэн хүдэлмэри үрэ дүнгөө харуулжа, хонишон Елизавета Дылыковна ажалай үндэр амжалтануудые туйлажа эхилээ. Жэшээ болгон, тэрэнэй һүүлшын гурбан жэлэй ажалай дүн харая. Урэанда жэл Дашидондокова зуун хонин бүриһөө 105 хурьга абаа, нёдондо жэл 108-да хүргөө. Харин байгша ондо тэрэ амжалгаяа бүри арьбадхан, зуун хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлжэ, бүрин бүтэн ногоон дээрэ гаргаа.

Малшанай ажалайнь «нюусаар» хонишон бүхэн һоншрходог. Тэрээниень тайлбарилха болоо һаа, түбхын түрүүндэ, өөрынь анхарал оролдолго, өөрынгөө эхэһээ залгамжалан абаһан малша бэрхэ шадабринь, онол аргань дурдагдаха зэргэтэй. Бага балшар наһанһаа хойшо хони, хурьгадтай эжэлшэлэн, хожомынь зунай зулга ногоон дээрэ зун бүхэндэ (һүргуулиин амаралтын үедэ) тэдэниие дахажа ябаһан хүн хожомынь бэеэ дааһан хонишон болоходоо, шэнэ хүнүүдһээ яагаашье һаа, ондоо байдаг.

Гэхэтэй хамта оролдосын хажуугаар эрдэм наукын заабари баримталха шухала. Мүнөө үеын малшад энэ талаар нилээд мэдэсэтэй болонхой. Е. Д. Дашидондоковагай бригада эдэ бүгэдые гүйсэд баримталдаг дээрэһээ ажахынгаа бүхы хонишодой дундаһаа алишье талаараа эрхим болонхой.

Энэ отарые харадаг гурбан хонишодой үшөө нэгэ онсо илгаань юуб гэхэдэ, Елизавета Дылыковна хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри жэлһээ жэлдэ өөрөө үнгэргэдэг. Тиимэһээ тэрэнэй хонид олоороо эхирлэнэ.

Хониниһоо абтадаг гол продукци — нооһыень харабалнай, мүн лэ һайн үрэ дүн харагдана. Эхэ хониной толгой бүриһөө 3,8—4,00 килограмм нооһон хайшалагдана. Ондоогоор хэлэбэл, нооһоор гүрэнэй түсэб ходоо дүүргэгдэнэ.

Хонишон Е. Д. Дашидондоковагай отараһаа эрэ хурьгадынь шэлэгдэжэ, Хэжэнгын районой плем-нэгэдэлдэ абаашагдадаг.

Загаһатын совхозой табан хонишод — зуутанай нэгэн, партиин гэшүүн, профсоюзай ЦК-гай гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай орденто Елизавета Дылыковна Дашидондоковагай ажал хэрэгынь иимэл даа.

В. НАЙДАНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Е. Д. Дашидондокова.

РЕПОРТАЖ

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭНЭ

...жэлдэ хонидойнгоо ...ной хөөрэхые хүлеэжэ, ...ан алта» хуряалгаяа ...хиһаа нилээд хожом ...шье, «Заветы Ильи... ...овхоздо энэ хүдэлмэ... ...хэзээ хэзээнэйхиһээ ...эйгээр ябуулагдажа ...Илангаяа томодхог... ...пунктын ута хушалта ...тодхогдоһон 52 элект... ...йша түрүүшын үндэрһөө ...үй хүдэлгэгдэнэ. Хони... ...нооһо хайшалха харюу... ...жалда гол түлэб ...изаторнуул, хонишод, ...гша классуудай хэды ...шад томилогдонхой ...һэн. Иигэжэ «сагаан ...суглуулгада дүршэл... ...үүлые табиһанайнь ...нооһон һайн шанар... ...абтажа, үдэр бүри ...хонин нэхыһээ сүлөө... ...нэ.

Малшай ажахы бүхыдөө ...мянган хонитой юм. ...ой дүнгөөр наймма мянган шахуу хониной нооһон хайшалагдаад байна. Энэл хэбээрээ эмхитэйгээр ябабал, долоон хоногһоо сүм дүүргэхэбди, — гэжэ совхозой ахамад зоотехник Николай Андаевич Албашеев мэдүүлнэ.

«Сагаан алта» хуряалгадаа һайнаар бэлдээд, энэ хүдэлмэреэ оройтон эхилһэндээ тус ажахы нилээд барииштаа. Тодорхойлон хэлэбэл, һүрэг хонидойнь нооһон жэгдэ хөөрэжэ, хайшалагшадта нилээд амар байба ха юм. Тинхэдэ абтаһан нооһониинь һэбхи хуурай бэшэ, харин хүндэ болоо. Энээнһээ уламжалан мүнөө совхозой олохон хонишодой бригада нооһо гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэжэ байна. Жэшээлбэл, зуһагуудай отара даажа абаһан Даша-Дондок Бардуевай хонин бүриһөө дунда зэргээр 3.150 грамм нооһон хайшалагдажа, түсэбһөө 650 граммаар үлүүлэгдээ. Мүн Бадма-Ханда Вамбуевагай, Максар Дугаржаповай, Владимир Дармаевай даадаг отарануудай хонинһоо ехэ нооһон абтаһан байна.

...Газаа ааяма халуун, бүгшэм. Хушалта доро һүүдэртэй, һэрюуншэгшье һаа, хониной нооһо хайшалжа байгшадай нюур шарай хүлэршэнхэй харагдана. Тэдэнэр байд гээд лэ нюураа аршажа, үндыхэ сүлөөгүйгөөр хонидойнгоо нооһо үрдилдэн хайшална.

Эндэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ һүргуулиин һурагша Балдан-Доржо Вамбуев үдэртэ 50 — 53 хониной нооһо хиргажа үрдинэ. Тиихэдэ тэрэнэй нүхэр Карл Намсараев хоёрдохи жэлдэ иимэ ажалда хүдэлжэ байбашье, 25—30-һаа үсөөн бэшэ хониной нооһо хайшална.

— Нооһоёо хөөрэһэн хони хайшалхада урматай. Электро-хайшамнай һаадгүйгөөр, өөрөө ябаһандал хүдэлнэ. Заримдаа туранхай. нооһоёо хөөрөөгүй хониной дайралдахадал зоболонтой болодог. Хэды хурса хутагатайшье һаа, хайшалжа үгэхэгүй, миил жажалаад лэ урагшаа ябанагүй. Хонишод иимэ хонидоо өөһэдөө һүрэг соохоо түүбэрилээд. гарай хайпаар нооһыень абана, — гэжэ Балдан-Доржо Вамбуев хэлэхэ юм.

Ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тула социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Эршэтэ ажалай энэ тэмсэлдэ оролсогшод заабол эдэбхи үүсхэлтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллана. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдые урмашуулхын тула яһала зохид гурим зохёогдонхой. Жэшээлбэл, һүргуулиин һурагшад үдэртэ 35-һаа дээшэ хониной нооһо хайшалбал, 10 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэхэ зэргэтэй. Харин наһатайшуул соохоо үдэртэ 50-һаа үсөөн бэшэ хониной нооһо абагшад баһал эды зэргын шанда хүртэхэ байна. Гадна мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ зорюулжа пунктынь дэргэдэ Ажалай алдар солын туг үргэгдэнэ. Мүн дамжуулгын улаан вымпел барюулагдадаг байха юм.

— Хониной нооһо хайшалагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри жэншэдгүй ябуулнабди. Эндэ агитатор. политинформаторнууд томилогдонхой. Тиихэдэ хирэ-хирэ болоод лэ лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэг. Һаяхан партиин ЦК-гай июлиин Пленумэй материалнуудаар ехэ хөөрэлдөө үнгэргөө һэмди, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Гомбо Эрдынсеевич Санжиев хэлэнэ.

Суглуулжа байһан «сагаан алтаяа» һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула эндэхид онсо анхаралаа хандуулна. Пунктда хайшалагшадай хэһэн ажал, абтаһан нооһоной шанар хинан шалгаха арадай хиналтын пост. комсомолой, партийна бүлэг байгуулагданхай.

— Пунктымнай хайшалагшад «сагаан алтаяа» хуряажа дүүргэһээр малай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридөө булта гараха ёһотой юм. Энэ харюусалгата хаһаяа түргэн болзорто дүүргэхын тула мүнөө бүхы хүсөөрөө оролдожо байнабди — гээд, тус пунктые даагша Кирилл Тарнуев тараха дээрээ мэдүүлээ бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ.
Улаан-Үдын район.

Михаил Нефедович Гороховский Мухар-Шэбэрэй районой «Путь Ленина» колхозоо соогоо дүй дүршэл ехэтэй, ...адамтай үхэршэн тоотой юм. Тиимэл хадань тэрээндэ ...алагшад болгожо залуу хүбүүд Сергей Гарев. Леонид ...ылкин гэгшэдые үгөө ёһотой. Мүнөө дүршэлтэй үхэршэн һубай үнеэдэй гүүртые даажа абаад, хадын атар бэлшээридэ гаранхай. Тэндэнь лэ энэ фото-зураг буулгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Н. Гороховский.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

НАЙДАМТАЙГААР

...лександра Степановна ...снопеева районойнгоо түү... ...һаалишадай нэгэн юм. ...ондо тэрэ район соогоо ...үшынхеэ үнеэн бүриһөө ...килограмм һү һаажа, ...ционой нэрэ зэргэдэ хүр... ...нэн.

...нэшье жэлдэ Хүлэй совхозой энэ бэрхэ һаалишан габшагай һайнаар хүдэлжэ, район соогоо түрүүлжэ ябаһаар. Жэлэй эхиндэ Александра Степановна үнеэн бүриһөө 2 800 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга абаһан юм. Районно Соведэй депутат А. С. Краснопеева үнгэрһэн зургаа һарын туршада үнеэн бүриһөө 1624 килограмм һү һаагаад, хоёр мянганай дабаан өөдэ найдамтайгаар дабшажа ябана гээшэ.

Тиихэдэ энэ һү һаалиин фермын һаалишад К. Красикова, Е. Рекунова, Р. Хайдукова, У. Землянухина гэгшэд үнеэн бүриһөө 1 500 гаран килограмм һү һаагаад, абаһан социалис уялганууда баһал амжалтатайгаар бэлүүлжэ байнхай. Бүхыдөө тус фермын коллектив үнгэрһэн 6 һара соо үнеэн бүриһөө 1443 килограмм һү һаагаад байна.

Д. НАЙДАНОВ.
Хорин район.

Яруунынхидай жэшээгээр

ГУРБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Оёорой совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд жэл ерэхэ тума һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар ехэ амжалтануудые туйладаг болонхой.

Һаяхан тус совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй һаалишад болон мал адуулагшад гүрэндэ һү худалдаха арбадахи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Арбадахи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбэй ёһоор тэдэнэр бүхыдөө 34340 центнер һү гүрэндэ тушааха байгаа һаа, тэрэнээ 28 центнерээр үлүүлээ.

Энэ табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэл соо эндэхи һаалишад һү һаалияа эрид дээшэлүүлжэ, гүрэндэ нилээд ехэ һү худалдаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ 11156 центнер һү худалдаһан байгаа һаа, хоёрдохи жэлдэнь 15.256 центнертэ хүргэһэн юм. Тиигэжэ нёдондо гүрэндэ түрүүшын жэлэйхиһээ 4100 центнерээр үлүү ехэ һүн тушаагдаа бшуу.

Мүнөө тус совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд арга боломжоёо хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй тоосоогоор үшөө 7600 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэбэ.

Д. АЮШЕЕВ, манай корр.

ТАСС ШӨНӨ ҺОНИН

КОСМОНАВТНУУД ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БА ФЕРМЭНУУДЭЙ ГВАРДЕЕЦҮҮДТӨ ХАНДАБА

Бидэнэр, совет космонавтнууд, манай Эхэ ороной бүхы ажалшадтай хамта КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые тон ехэ зоригжолтой ба харюусалгын мэдэрэлтэйгээр угтаад, «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай» нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые гүнзэгыгөөр шудалжа байнабди.

Газар тарялангай хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэд! Мүнөө жэлэй ургаса хуряалтын үедэ таанадай амжалтануудые туйлажа байһандатнай хэмжээлэшэгүй ехээр баярланабди, шэн зоригто, үнэхөөрөө баатар габьяата ажалай эрхим жэшээнүүдые харуулагшадаар омогорхонобди, бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хубитаяа оруулхые хүсэнэбди. Оронойнгоо арадай ажахын аша туһада, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгын аша туһада замбуулиндахи шэнжэлгэнүүдээ бүри ехэ эршэ зоригтойгоор үргэлжэлүүлхэбди.

Бидэнэй оломнай тарялашадай бүлэ дотор ургаһан, газар элдүүрилһэн, хүдөө ажахын мэргэжэлнүүдые шудалһан, ороохо тарялашадай удха шанарые һайн мэдэхэ байха. Ургаса хадаха, хуряаха гээшэ тарялашан хүндэ ямар удха шанартайб гэжэ һайн мэдэнэбди. Энэ хадаа, замбуулинай үгөөр хэлэбэл, тарялашанай замай дээдэ захань болоно.

Тарян ажалай, мал ажалай, хүдөөгэй барилгын, тэжээл үйлэдбэрилгын талаар мүрысөөндэ илаһан коллективүүдые шагнахын тула Юрий Гагариниай нэрэмжэтэ дамжуулгын вымпелнүүдые бии болгохо гэжэ Совет космонавтнуудай отряд шиидхээ. Тиимэ вымпелнүүд ургаса хуряалгын гвардеецүүдтэ, республика, хизаар, область бүхэнэй тарялангай. фермэнүүдэй, барилгануудай баатарнуудта жэл бүри барюулагдаха. Ю. Гагаринай вымпелдэ хүртэһэн коллективүүд Москва, ВДНХ-да ерэхэдээ, Звездный хотодо айлшалха, СССР-эй летчигууд-космонавтнуудтай фото-зурагуудаа буулгуулха юм.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ шэнэ габьяа гаргаха, ехэ амжалтануудые туйлахыетнай таанадта, хүдөө нютагуудай хүндэтэ ажалшадта, хүсэнэбди!

СССР-эй летчигууд-космонавтнуудай даалгабаряар П. КЛИМУК, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой.

ЭРХИМ ШАНАРТАЙ ТАРЯАН ТУШААГДАНА

КРАСНОДАР. (ТАСС). Кубаниин тарялашад ороохо таряа гүрэндөө түлэг тушаажа байна. Хуряагдаһан тарялае комбайнуудһаа тоогуудта, элеваторнуудта 50 мянга шахуу ашаанай машина ба автопоезднууд зөөнэ. Нэгэдхэмэл диспетчерскэ албан бүхы транспортна конвейерэй эмхитэй һайн хүдэлмэри хангана. Таряа тушаан абаха бүхы пунктнууд түхэреэн сүүдхын графигаар хүдэлмэрилдэг болонхой.

ОРОНОЙ САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ

Ороной тарялашад КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ бодото хэрэгүүдээр харюусан, адууһа малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула габшагайгаар ажаллажа байна. Нута сабшалангууд дээрэхи хүдэлмэриин ямараар ябажа байһан тухайда ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

ПЕТРОЗАВОДСК. Карелиин тусхай оньһожоруулагдамал бригаданууд ба звенонууд сабшалан дээрэ үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор ажаллана. Үбһэ сабшаха, ногоо силослэхэдэнь хура бороошье һаад хэнэгүй. Ажал хүдэлмэреэ тодо һонороор эмхидхэнэ. «Онежский» совхозой механизатор Г. Писаренкын даадаг бригада түрүүшын гүрбан үдэрэй туршада 850 тонно силос дараа. Эндэхи тарялашад уялганууда амжалтатайгаар дүүргэхэ: 150 мянган тонно үбһэ сабшажа абаха, 220 мянган тонно силос дараха, 10 мянган шахуу тонно ногооной гурил бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй.

УФА. Чишминскэ районой Салавадай нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлэйнгээ түсэбэй дүүргэлтын тоодо һүүлшын тонно сенаж дараад байна. Эдэнэр хэрэглэмжэһээ 75 процентээр үлүү ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээ. Башкирай бүхы ажахынууд жэл хахадай туршада хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэнь. Нэгэ миллион тонно сенаж дарагданхай.

ИЖЕВСК. Удмуртида үбһэ ногооной баян ургаса гараа. Увинска районой «Урал» гэжэ колхозой уһалагдаг сабшалан дээрэһээ гектар бүриин 200 центнер үбһэн түрүүшын сабшалгаар абтаба. Оньһожоруулагдамал 200 комплекс ба отряд колхозууд, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ. Сабшалангай талмайн хахадайнь үбһэ ногоон сабшагдажа абтаа.

КИШИНЕВ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ажахынууд хоорондын нэгэдэл 1000 гектарай үбһэ ногооной бүхы ургасые брикедүүд болгожо хадагалхаар шиидээ. Тэжээл иигэжэ бэлэдхэхэдэ, ургамалай шэмэ һайн зандаа үлэдэг, тэрэниие хадагалха ба зөөхэдэ хүнгэн байна. Нэгэдэлэй складуудта мянга табан зуугаад тонно ногоон тэжээл хадагалагданхай. Сезоной дүүрэтэр иимэ тэжээлэй хэмжээе хоёр дахин нэмээхэ гэжэ шиидэнхэй.

(ТАСС).

БААТАР ХОТЫН ГАБЬЯАНЬ МҮНХЭ

«Минск, шинии баатар габьяа мүнхэ!» гэһэн ном хэблэгдэн гараба. Ленинэй орден, «Алтан Одон» медаль баатар-хотодо барюулха баярай ёһололдо, 1978 оной июниин 25-да КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй ерэһэн тухай материалнууд ном дотор оронхой.

Энэ номые Политическэ литературын хэблэл барлан гаргаа.

Хельсинкидэ уулзалганууд болобо

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). СССР-эй ба США-гай делегацинууд юрын буу зэбсэгүүдээр уласхоорондын наймаа хэхэ ба тэдэниие үгэхэ ябадал хизаарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тула июлиин 18-да Хельсинкидэ уулзалганууда һэргээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ИЮЛИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХ

ТЭЖЭЭЛ, ҮШӨӨ ДАХИН ТЭЖЭЭЛ

Мүнөө манай ажахын алишье бригада, фермэ болон үйлэдбэриин бүхы участогуудта хүн зон партиингаа ЦК-гай тээсгэн бологшо июлиин Пленумэй материалнуудтай ехэл анхаралтайгаар танилсажа, тэндэ баталагдаһан шухала шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаана, дэмжэнэ.

Худөө ажахын бүхы һалбаринуудые хайшан гэжэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэб, ямар аргаар бүхы янзын продукци элбэгээр, гаргаша багатайгаар абахаб гэжэ партиимнай ЦК-гай Пленум, нүхэр Леонид Ильич Брежнев худөөгэй ажалшадта тодо һонор зам заажа үгэбэ. Тэрэщэлэн худөө ажахыда хэрэгтэй шэнэ, хүсэ ехэтэй машина, техникэ улам олоор бүтээн гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр үйлэдбэрилхэ, колхоз, совхозуудай экономикые саашадань хүгжөөхын тула эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абалгын үнэ сэн дээшэлүүлхэ, гүрэнэй зүгһөө нэмэлтэ гаргаша ехээр хэхэ гэжэ хараалагдана.

Эдэ бүгэдэ худөөгэй бүхы ажалшадай, тэрэ тоодо манай совхозой хүн зоной урма баярые бадаруулна, зоригжуулна, эдэбхи хэшээлыень дэлбэлнэ.

Гэхэтэй хамта, эндэ һабигдаһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн, улам габшагай шангаар ажаллаха хэрэгтэй гэжэ манай совхозой ажалшад, малшад баһал һайн ойлгоно.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые яажа бэелүүлхэ тухай эндэ хэлэхэдээ, нэн түрүүн адууһа малые үбһэ тэжээлээр хангаха асуудалда тогтохо һанаатайб.

«Мал ажалһаа манай абадаг бүхы юумэн — ехэ мяхан, һүн болон бусад продуктнууд — эсэсэй эсэстэ элбэг,тиихэдэ элдэб янзын эрхим шанартай тэжээлһээ дулдыдана. Манайда эдэ асуудалнуудта бага анхарал хандуулагдадаг гэжэ хэлэжэ болохогүй, зүгөөр тэжээл үйлэдбэрилхэ асуудал үндэһөөрөө бүхыдөө шиидхэгдээгүй» — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон зааһан байна.

Хэр үгһаа хойшо адууһа мал олоор үсхэбэрилдэг манай Худанай совхоз мэтэ ажахынуудта үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэдэг болохо гээшэ зайлашагүй, амин шухала хэрэг болоно. Хэршье һайн типовой, үнэтэй сэнтэй байра түхеэрээд, малай үүлтэрыень һайжаруулаад, харин тэдэнээ эрхим шанартай элбэг ехэ тэжээлээр хангажа шадаагүй һаа, мяха, һү, нооһо болон бусад продукци ехээр абтаха гэжэ найдахань бэрхэтэй.

Тиимэһээ бүхы адууһа малдаа элдэб янзын, шэмэ шүүһэ ехэтэй, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ ёһотой болонобди. Энээнһээ шухала , харюусалгатай зорилго даб дээрэ үгы байна.

Манай совхоздо мүнөө бүхыдөө 4313 гектар хээрын сабшалан бии юм. Тэрэнэй дилянхинь хуурай добо газар, оройдоол 2183 гектарынь уһалагдадаг. Арба гаран жэлэй саада тээ сабшалангай гектар бүриһөө 4,5—5 центнер үбһэн абтадаг байгаа. Илангаяа гандуу уларилтай жэлдэ добо газарайнай сабшалан дээрэ суглуулжа абаха үбһэн гарадагүй һэн.

Худөө ажахые эрид хүгжөөхэ талаар парти, правительствын асари ехэ хэмжээ ябуулганууды хараалжа бэелүүлһэнэйнь ашаар 1965 онһоо хойшо совхоз сабшалан һайжаруулха худэлмэриие үргэнөөр ябуулха аргатай болоһон байна. Энэ тон шухала хэрэгые ажахын ахамад мелиоратор Борис Раднаевич Санжимитыпов эхинһээнь хойшо толгойлжо, нилээд ехэ худэлмэри хээ юм.

Түбхын түрүүн сабшалангаа, илангаяа уһалагдадаг сабшалангаа ээдэтэй болгообди. Түхэреэн жэл соо сабшалан дээрэ худэлхэ тусхай оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхэгдээ. Тэрэниие үнинэй механизатор, шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ Ч. Д. Санжижапов эмхидхэгдэһэн түрүүшынь удэрһөө хойшо хүтэлбэрилнэ. Хэнэйшье мэдэһээр ехэ гаргашагүйгөөр, горитой ажал хэнгүйгөөр ямаршье газарай ургасые эрид дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй. Энээниие хараада абажа, газар һайжаруулха, мелиоративна худэлмэри хэхэ баһал оньһожоруулагдаһан отряд бии болгообди. Бэеэ дааһан энэ отрядта саг үргэлжэ худэлхэ 8 гэнжэтэ, 7 мөөртэ трактор, тэрээндэ шагтагалха техникэ, зэмсэг үгтөө һэн.

Эдэ бригада отряд хоёр ямар худэлмэри хэнэ гээшэб, үнгэрһэн жэлнүүд соо юу бүтээгээб гэжэ харабал, нимэ байна. ЛМО гэдэг отряднай (тэрэниие һүүлэй үедэ механизатор-бригадир В. Б. Содномдоржиев хүтэлбэрилнэ) ямар нэгэ ургаса муутай бэлшээриин гү, али орхигдошоһон сабшалангай хүрьһэ элдүүрилнэ, мүн жэжэ модо, бургааһа, болдог дошо сэбэрлэнэ, гүнзэгы, ханааб татажа, ехэ налхи намагые хатаана. Тиигэжэ хүрьһыень элдүүрилээд, олон жэлэй ногооной үрэнэ тариһанайнгаа һүүлдэ тэрэнээ сабшалан харууһалха бригадада дамжуулжа үгэдэг юм.

Эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо ЛМО-мнай хамтадаа 2220 гектар сабшалан һайжаруулаа, тэрэнэй 1100 шахуу гектарыень шэнээр ашаглажа, олон жэлэй ногоо ургуулаа. Гандуу уларилтай нёдондо жэлдэ тэдэ һайжаруулагдаһан сабшалан дээрэһээ 22,1 мянган центнер үбһэн, 1280 тонно сенаж абтаа. Энээнэй ашаар бүхы сабшалангай ургаса дээшэлжэ, гектарай 10—11 центнертэ хүрэнэн байна. Мүн тус отрядай хүсөөр хоёр жэл соо 413 гектар һайжаруулагдаһан, уһалагдадаг бэлшээри бии болгообди. Хэдэн дааһан энэ отрядта саг үргэлжэ худэлхэ 8 гэнжэтэ, 7 мөөртэ трактор, тэрээндэ шагтагалха техникэ, зэмсэг үгтөө һэн.

1971 онһоо хойшо өөһэдөө олон жэлэй ногооной үрэнэ ургуулжа абадаг, зарим үрэнэеэ районой, республикын ажахынуудта худалдадаг болообди. Түрүүн 52 гектарта ногооной үрэнэ ургуулһаа һаа, мүнөө тэрэнээ 400 гектарта хүргөөбди. Гандуу уларилтай байһан дээрэһээнь тэндэнээ багашаг, гектарай 1—1,5 центнер үрэнэн абтана.

Эдэ жэлнүүдтэ бүхы дээрээ сабшалангай ургаса дээшэлүүлэгдэжэ, жэл бүри 48—49 мянган центнер үбһэн хуряагдана. Һүүлэй үедэ сенаж ехээр бэлэдхэдэг болообди. Эндэ үшөө мэгэ шухала юумэн гэхэдэ, олон жэлэй ногоо ехээр таридаг болоһоноймнай ашаар тэжээлэй шанар, шэмэтэ зүйлынь һураггүй ехэ болоо. Иигээд ерэхэдээ урдань ахир бага гэхэ гү, али ойрдоошье ургаса үгэдэггүй газарай үрэжэлые һайжаруулаад, уһалаад байхада ашаяа гүйсэд харюулна ха юм.

Буряадай АССР-эй габьята механизатор Чимит-Доржо Ринчинович Санжижапов хүтэлбэрилдэг бригадада 1460 гектар сабшалан даалгагданхай. Тэрэнэйнь 500 шахуу гектарынь уһалагдадаг юм. Энэ бригада сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөнэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараана, зарим газарта шэбхэ бүри ехээр оруулжа, үтэг болгоно. Уһалуурийн һубаг ханаабуудаа заһабарилна, газараа уһална. Бүхы сабшалангаа хорёолжо, үхэр малда гэшхүүлхэгүй гэжэ оролдоно. Һүүлдэнь ехэнхи газарайнгаа үбһые өөһэдөө сабшажа, хуряажа абадаг. Энээнһээ гадна, ЛМО-гой һайжаруулжа үтэһэн сабшалангые харууһална.

Тиигэжэ сабшалан дээрэ бүхы комплекс худэлмэри хэнэнэй ашаар тус бригада һүүлэй жэлнүүдтэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 11—12 центнер үбһэ хуряана. Нёдондо уһалагдадаг газарһаа гектарай 14,7 центнер үбһэ абаа юм. Үрэжэлыень һайжаруулһан—шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулһан газарһаа гектарай 23—24 центнер үбһэ абадаг болонхой.

Байгша ондо хабартаа, зунай эхээр ехэ гэн гасуур болоод, бэрхэтэй байдал тохёолдуулаашье һаань, совхозой механизаторнууд, мелиораторнууд бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, газараа һайнаар уһалха гэжэ шадалаараа оролдоо гээшэ. Бии байһан бүхы бүлүүр станцинууд, уһа сасан хаядаг түхэрэлгэнүүд хабар эртэнһээ эхилээд, һая болотор үдэр һүнитүй худэлгэгдөө. Илангаяа хабар эртэ малай бэлшэхэ газарайнь ногооной муу байһан дээрэһээ бэлшээреэ һайса уһалха баатай болообди. Газар уһалха худэлмэридэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон хүн гарта хүлтөөрөөл хабаадалсаа. Энэ жэлдэ ажахын үнинэй луговодууд С. П. Линейцев, Т. Ринчинов болон бусадай хажуугаар, хэдэн эхэнэрнүүд газар уһалалсаа. Жэшээнь, Ц. Д. Содномова, Ж. Гармажапова, Г. Санжижапова болон бусад муу бэшээр худэлөө гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эдэ бүгэдын ашаар уһалагдаһан сабшалан дээрэ муу бэшэ ургаса гаранхай. Тэрэсгэнэй ороһон хура бороогой һүүлээр доболиг газарай ногооншье һайжаржа байна. Иигээд июлиин 20-һоо хойшо үбһэндөө жэгдэрэн орохомнай. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна. Илангаяа үбһэеэ багсалан уяжа, тюк болгохо, түргэнөөр хатаажа, шэмэтэйгээр абаха, сенаж болгохо гэхэ мэтэ арга хэрэглэхэбди.

Саашадаа малай тэжээл бүри ехээр бэлэдхэдэг болохо талаар хэгдэхэ юумэн үшөөл ехэ. Нэн түрүүн ган гасуурһаа дулдыдахагүйн тула газараа һайса уһалха хэрэгтэй. Районой эмхи зургаан, ажахынуудтай хамтаржа, Һараантай-Жэбхээһэнэй уһалуурийн системэ барижа байнабди. Энээнэй ашаглалгада оруулагдахада ал нуудай 3 мянга гаран тар газар уһалагдаа шээтэй. Дэндэ Худанай луурийн системын ба хада баһал 3.000 гект шалан, горитой бэлэ ундалуулагдаха юм. Э нээ гадна, тэрээгээр на малай бэлшэхэ 413 м һайжаруулагдаһан бэлэ мнай уһалагдаха болоо

Газар һайжаруулха, гасыень дээшэлүүлхэ мэри бүри үргэн дэлгэ гээр ябуулагдаха байна. бүри 250 гектар га культуртехническэ комплекс худэлмэри һайжаруулагдаһан, олоо лэй ногоотой сабшалан үргэдхэхэби. Жэл бүр —12 мянган тонно сабшаланда оруула ушартай. Минеральна жүүлгын ехээр үгтэ лоходонь, жэлдээ 1.00 но хүрэтэр тиимэ үтэг гэ сабшаланда тара байна.

Эхэ хонидой отара дэ 14—20 гектар тар газар таһалжа үгэхэ ногоон тэжээл тариха АВМ-65 түхэлэй агрег до хүдэлгэжэ, тугал, гадга эдюулхэ витам тэжээл ехээр бэлэдхэ лонобди.

Энэ арбадахи табан лэй эсэс болотор со адууһа малые олон һайн шанартай тэж гүйсэд хангадаг болохо дал заатагүй шиидхэ тойбди. Жэлдээ дунд гээр 65 мянган цент бага бэшэ үбһэ бэлэдхэ рилго табигдана.

Ц-Д. ЛОДОЙ
Хэжэнгын райо
Худанай совхо
дирек

БААТАРШАЛГЫН ЗАМААР

Элдэб түхэлэй шубуудай ирагуу аялгаар зэдэлнэн ам най тэниглэн саг холын Хойто-Мүя үнинэй хүрэжэ ерэнхэй. Шобогор үндэр хада уулануудай ороидо үлэнэн саһан шаргал улаан наранай туяа доро яларан, сэбдэг Хүйтэн үбэлэй сагые дахин дахин һануулна. Нарһан, шэнэһэн мододой дунда ербын бодоһон Северомуйск поселок танигдахааршье бэшэ болобо. Ажалай һүүлээр поселогой бүхы ажалшад гоёор хубсаланхайнууд үйлсэдэ гарадаг. Зариманиинь хадын Окусикан горхон тээшэ, нүгөөдүүлынь «Ульгэр» гэһэн нэрэтэй соёлой ордон тээшэ алхалжа ябахал даа.

Тойроод мүнхэ ногоон тайга. Одоол үльгэрэй орон гэхээр лэ. Энэ бүгэдэ Виктор Иосифович Бартын сэдьхэл бодолые хүлгөөн байдаг. Байгаали жэгүүртэ дуугаа хүгжэмдэжэ, хүн бүхэндэ баяр, баясхалан, этигэл найдал бадаруулна.

Виктор Иосифович Барта Окусикан голой эрьедэ амарха ехэ дуратай юм. Сүлөө сагайл гарахада Виктор иимэ ерэдэг. Хадын дошхон горхоной замхашагүй аялга дуу шагнаархан һуухадаа, үнгэрэн ошоһон саг, үглөөдэр хэхэ ажал хэрэгүүд тухайгаа бодомжолхо дуратайшье байжа болоо.

Сагай ошохонь яаһаншье түргэн гээшэб даа! Виктор ехэл гайхадаг. Мүнөө дүшэ наһа хүрөөгүйхэн ябаашье һаа, оронойнгоо томо томо барилганууд дээрэ худэлжэ, баян дүршэлтэй бболоо.

1974 оной февраль һара хээзээдэшье мартагдахагүй. БАМ бариха түрүүшын отряд Харьков хотодо эмхидхэгдэжэ захалба. Эрхимээр худэлдэг, дүршэл шадабритай, энэ элүүр, һайн бэетэй хүбүүд лэ энэ отрядта оруулагдана гэжэ Виктор Барта дуулахадаа, Анатолий Рындык нүхэртөө шуумгайхан гүйжэ ерээ бэлэй. Анатолий хоёр метр тухай үндэр, худэр дорюун бэетэй, ёһотойл баатар шэгтэй хүн. Харьков хотын метро баригшадай дундаһаа эрхим ажалаараа шалгардаг, олондо хүндэтэй ябаа. Анатолий Рындык Викторэй үгэ ехэл анхаралтайгаар шагнаба.

— Холын хойто орон ошожо худэлэе гэжэ дурадханаш. Энэ һайн хэрэг. Энэ асари ехэ барилгада хабаа. дажа, хубитаяа оруулха гээшэ гүн гүнзэгы удхатай хэрэг. Теэд бидэ хоюулханаа бэшэ хэ юмбибди. Гэр бүлэтэй, үхибүүдтэй гээшэбди. Ошожо Надитайгаа хөөрэлдэ. Вишни Галитайгаа хөөрэлдэхэб, — гэжэ Анатолий нүхэрынь харюусаа һэн. Виктор нэгэл шэбшэһэн юумээ хүсэндэнь хүрөөгүй, бэелүүлээгүй һаа, һанаагаа амардаггүй хүн. Надя һамганиинь энээниие һайн мэдэдхэ дээрэһээл тиимэ ехээр арсабагүй. Уданшьегүй Анатолий Виктор хоёр мэдүүлгэ бэшэжэ, БАМ-ай барилгашадай отрядта оруулагдаба.

...Хойто Байгал. Урдань нимэ үгэнүүдые дуулаашьегүй, холын хойто нютагуудаар ябажашье үзөөгүй хүнүүд Хойто Байгалай районой Бакани нуурай эрьедэ буужа ерэбэд. Нарһан үжын өөрто түрүүшын майхануудые татажа, барилгашад түбхинэбэд.

— Эндэ дүтэ Уоян гэжэ түмэр замай станци баригдаха юм. Таанад. эндэнээ Хойто Муяын хаданууд хүрэтэр самсаал сабшахат, байрын гэрнүүдые, һургуули болон саад, яслинуудые бодхохот. 15 километр ута тоннель барихат, — гэжэ отрядайнь начальник хэлээ һэн. Тойроод зэрлиг тужа, үй түмэн батаганануд. Амилхыншье аргагүй гэжэ һанахаар. Анатолий Виктор хоёр бүхэли үдэртөө модо отолжо эсэшэхэ. Батаганаанда хазуулжа, шюур хасарынь хабдашаха.

«Тон һайнаар түбхинөөбди. Байгаалиин гоё гээшэнь. Зэрлиг тайга. Үлир жэмэс, илангаяа алирһан эндэ элбэг. Хойто Муяын хаданууд хүрэхэбди. Тэндэ поселок барихабди. Тингэхэдэл шамайгаа, хүбүүн басаган хоёроо заал һаа, энэ холын Сибирь БАМ-ай асари ехэ барилга дээрэ асархаб. Тэрэ сагые дүтэ болгохын тула бидэнэр ажаллахал ёһотойбди», — гэжэ Виктор Надя һамгандаа бэшээ һэн. Виктор Иосифович Барта Анатолий Федорович Рындык хоёр Уоянда үбэлжэлһэнөө хэзээдэшье мартахагүй. Брезент майхан. Хабтагай модоор поол табижа, досоохоонь дулаалаад, түмэр пеэшэн тодхобод. Гал түлихэдэ ехэл дулаан аад, 2—3 часай үнгэрхэдэ хүхэ шонын зууража үхэөөр хүйтэн болошохо. Һүниндөө зэлжээгээр бодожо, галаа түлидэг һэн. Эндэнэр Уоянһаа Хойто Муяын тоннелиин зүүн портал хүрэтэр самсаал сабшаа. Хэдэн олон хадын горход дээгүүр хүүргэ барилсаа. Ямаршье ажал тэгшэ, һайнаар хэхэ гэжэ оролдодог. Виктор Барта 11-хи тоннельнэ отрядай худэлмэришэдэй дунда ехэл хүндэтэй болоо һэн. 1976 оной хабар түрүү худэлмэришэд самсаал сабшаһаар Хойто Муяын тоннелиин зүүн портал хүрэбэд.

Виктор Иосифович Барта тоннельщигүүдэй поселок барилсажа эхилээ. Бар тайгын дунда түрүүшын гэр бодхолсобо. Тэрэ гэһээр оройдоол хоёр жэл үнгэрөө.

Мүнөө Виктор Иосифович слесарьнүүд болон токарьнуудай бригада хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр газар малтадаг техникэ, автомашинануудта хэрэгтэй детальнуудые, запчастьнуудые бүтээнэ. Тоннель малтаха комплекс тодхолсожо байнхай.

1977 оной декабрь һарада һэн. Викторые 11-дэхи тоннельнэ отрядай начальник А. С. Смирнов дуудаба. Ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэбэд.

— Электрын элшэ хүсэн дуталдана. Северобайкальскһаа электростанци асарха байгаабди. Ямар аргаар тэрэ станциие Северомуйск хүргэхэ гээшэб? Виктор Иосифович бодомжолжо үзыт даа. Электростанци эндэ хүргөө һаа, тоннелиин барилга улам түргэнөөр хэгдэхэ бэлэй, — гэжэ А. С. Смирнов худэлмэришэндэ хандаба. 500 киловатт-час элшэ хүсэ үгэдэг электростанци түмэр замай вагон дотор тодхогдонхой. Бүхы дээрээ 98 тонно шэгнүүртэй. Иимэ хүндэ вагониие автомашинын харгыгаар яажа Северомуйск хүргэхэ арга бии хаб? Орёо асуудал. Мөөр дээрэнь шэрээ һаа, харгы, уһа голнууд дээгүүр баригдаһан хүүргэнүүдые сүм һандаргаха. Үгы даа. Ондоо арга хэрэглэхэ хэрэгтэй. Ой соогуур нилээд яблба. Окусикан горхоной эрьедэ ерэжэ һууба. Горхоной сада талада үхибүүд санаар һолжоржо нааданад. Энэ үхибүүдые хараһандаа гү, али юундэньсөө нэгэ бодол толгойдонь түрэшэбэ.

Вагоной мөөрнүүдэй оройдо зана, түмэр сананууде тодхохо. Тиигээд лэ трактораар шэрэхэ. Энэ дурадхал бултанай анхарал татаба. Уданшьегүй түмэр сананууд бүтээгдэбэ. Виктор Иосифович Бартын бригадын гэшүүд Северобайкальскһаа Северомуйск посселок электростанци асараа. Энэ ажалда оройдоол долоон хоног гаргашалһан юм. Мүнөө Северомуйск поселогто үдэр һүнигүй электрын гэрэл носоно. Газар малтадаг түхеэрэлгэнүүд миин байнгүйгөөр ашаглагдана.

Виктор Иосифович Бартын хүтэлбэрилдэг бригадын гешүүд мүнөө халаан бүриингөө даабари 35—40 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэнэ. Бригадынь гэшүүд Рашид Ярошев, Виктор Иванченко, Владимир Болгов гэгшэд Харьков хотодо метро барилсаһан намтартай.

Виктор Иосифович Барта хоёр таһагтай дулаан зохид байра абажа, Надя һамгаяа үхибүүдтэйнь асараа. Мүнөө Надежда Федоровна БАМ-ай барилгада хабаадалсанг. Виктор хүбүүниинь 1977 ондо дунда һургуули дүүргэһэн юм. Өөрынгөө дураар БАМ дээрэ ажаллаха гэжэ шиидээ. Виктор Иосифович хүбүүнэйнгээ энэ барилгада худэлмэри хэхээр шиидэһэндэнь ехэл баясаһан юм. Виктор Олег нүхэртөөгэ эрхимээр ажалладаг, сүлөө сагай гарахада уран һайханай бүлгэмдэ хабаадалсадаг. Виктор Иосифович өөрөө фото-зураг уудые буулгадаг.

БАМ-ай барилгашадай. Хойто Байгалай үзэсхэлэн гоё байгаали буулгадаг. Гэртэнь ехэ олон фото-зураг уудые бии. Хамта худэлдэг нүхэдэйнь бар тайга соо бариһан түрүүшын гэрэй. Хойто Муяын тоннель малтажа байһан хүнүүдэй зурагуудые харахадаа, хүн бүхэн ехэл баясадаг. Виктор Иосифович Барта БАМ-ай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадажа байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Ажабайдалаа ажал хэрэгээр шэмэглэһэн, худэр дорюун худэлмэришэ хүн үдэр бүри ажал тээшээ яарадаг. БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрһөө эдэбхитэйгээр хабаадаһан Виктор Иосифович Барта үшөөл һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, холо ойгуур суурхахал байха.

К. ЖАМЬЯНОВ.

БУРЯАДАЙ КОМПЛЕКСНУУ

Прибайкалиин районой Мостовско гахай шахан луулха комплексын һүүлшын ээлжээн ашаглалгада бэ. Эндэ жэлдээ дүн хамта 24 мянган гахайн шах арга боломжо гүйсэд бии.

Энэмнай арбадахи табан жэлэй туршада Буряад тономито республикада ашаглалгада үгтэһэн промы на аргаар гахайе шахан таргалуулха гурбадахи приити болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ эгээл нимэ хэмж комплекснууд Хяагтын болон Улаан-Удын районуу ригдажа дүүрээ һэн. Колхоз болон совхозууд ажах хоорондын хамжаанай үндэһэн дээрэ нимэ компле дые бариха арга боломжотой болоо юм. КПСС-эй гай июлиин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд тэлбэри болгожо, шэнэ комплекснуудай ажалша к тивүүд предприятинуудайнгаа арга боломжые дүү ашаглахын түлөө эрмэлзэнэ.

Хяагтын болон Улаан-Удын гахайшадта ажахынуу рондын нэгэдэлдэ ородог колхоз, совхозууд горитой ламжа үзүүлнэ. Залуу малые түргэн аргаар түлж зорилготойгоор «Пограничный» совхоздо, Ленинэй м жэтэ колхоздо мүнөө үе сагай эрилтэ гүйсэд хангам лай байранууд баригдаа. Байгша ондо урда жэлэй үетэй сасуулхада, хоёр мянга гаран поршоонхонуу абтаад байна. Тиин табан жэлэй гурбадахи габшагай а жэлдэ Улаан-Удын мяха-консервын комбиннадта 40 га гаран толгой мал тушаагдахаар хараалагдана. 3 процентээр хараалагдаһан арга боломжоһоонь үлүү гээшэ. Буряадай худөө ажахын түрүүшүүл саг болзо хороожо, мяханай шэнэ фабрикануудые хойто жэлэ болотор проектээр хараалагдаһан хэмжээндэнь х зорилготой худэлжэ байна.

(ТАСС-ай кор

Ямаршье тодорхой адресгүйгөөр, имагтал «Кург Илизаровта» гээд эльгээгдэһэн бэшэгүүд эзээ олоо ошодог юм. Суута хирург, байгша ондо Ленинскэ да хүртэһэн доктор Гавриил Абрамович Илизаровые дэхэгүй хүн ганса Курганда бэшэ, харин орон дото шье үгы гээ һаа, алдуу болохогүй. Тэрэ мүнөө тур гын ба клиническэ ортопеднин, травматологнин. ганска эрдэм-шэнжэлгын институдай директорээр и лана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Доктор Г. А. Илизаров бэри хүбүүндэ туһаламжа хүргөөд, тэрээндэ заабари байна.

ТАСС-ай фотохроник

РСДРП-гэй II СЪЕЗДЫН 75 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛ ИЛАН МАНДАНА

Россин болон уласхоорондэн худэлмэришэдэй худэлөөндэ шэнэ шата бөлоһон Россин социал-демократическа худэлмэришэнэй партиин II съезд пролетариадай ангиин тэмсэлэй политическэ эмхидэлэй түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээһэн юм. Съездын бүхэдэлхэйн — түүхэтэ удха шанарынь юун бэ гэхэдэ, тэрээн дээрэ революционно марксистска эмхинүүдэй нэгэдэлгэ түгэсэжэ, В. И. Ленинэй зохёон байгуулһан үзэл сурталай — политическэ болон эмхидхэлэй ёһо гуримуудые баримталан, худэлмэришэн ангиин парти байгуулагдаһан байгаа. Тиигэжэ пролетарска шэнэ түхэлэй парти, большевигүүдэй парти, агууехэ Ленинэй парти мүндэлөө. Съезд дээрэ хэ р бүлэгүүдэй — программын ба эмхидхэлэй асуудалнуудаар Ленинэй зохёоһон гол ёһо гуримуудые баримталагшадай болоо. Тэдэ ёһо гуримуудта эсэргүүсэгшэдэй — хоорондо шанга тэмсэл болоо. Пролетариадай шэнэ түхэлэй парти байгуулха гэһэн Ленинэй хүсэл зориг илаа. Съездын онсо шухала хэрэгынь марксистско-ленинскэ программа баталан абалга болоо. Тэрэнь помещигүүдэй ба капиталистнарай засагые, хаанта засагые унагааха, обществые социалис ёһоор хубилган шэнэлхэ гэһэн зориг шэглэлые тобшо тодоор харуулһан элитэ революционно документ байһан юм.

В. И. Ленинэй теоретическэ болон политическэ тон ехэ ажал ябуулга марксизмын теориин болон бодото хэрэгэй хүгжэлтэдэ шэнэ, ленинскэ щатын эхи табяа. Империализмын ба пролетарска революциинуудай үе сагта худэлмэришэн ангида өөрыгөө сүлөөлхынь тула бодото революционно, баруунай реформис социал-демократическа партиинуудаа үндэнөөрөө илгаатай коммунис парти хэрэгтэй гэжэ парти байгуулхадаа В. И. Ленин тоолоһон байгаа. В. И. Ленинэй тодорхойлһоной ёһоор, парти хадаа обществые революционно ёһоор хубилгаха, пролетариадай тэмсэлые ударидаха, капитализмһаа социализмда, коммунизмда революционно ёһоор шэлжэн ороходо хүтэлбэрилхы хүсэниинь байха ёһотой. В. И. Ленин худэлмэришэн ангиин революционно эмхидэлэй дээдэ зэргын түхэл шэнжэ бологшо парти тухай һургаал зохёогоо, тэрэнэй теоретическэ болон эмхидхэлэй үндэһэн һуурние, большевизмын стратеги ба тактикые, партийна ажабаидалай ба партийна хүтэлбэриин ёһо гуримуудые бүхы галаһаань эли тодоор зохёон заагаа.

Парти тухай Ленинэй һургаал — революционно марксизмын алтан жасада гайхамшаг ехэ нөөсэ мүн. Марксизм-ленинизмын һургаал соо бүхы оронуудай пролетариадай ангиин тэмсэлэй эгээ шухала эрилтэнүүд өөрынгөө научна тайлбарилга олоо.

Большевизмын бии болоһон сагһаа хойшо тэрээндэ эсэргүүсэгшэд парти тухай Ленинэй һургаалай интернационально удха шанарые доошолуулха, багадхаха һэдэлгэеэ болоулнагүй. Мүнөөшье элдэб, янза бүрнин ревизионистнууд большевизмын үүргые Россин национальна хилээр хизаарлаха, тэрэниие «марксизмын ород вариант» гэжэ соносхохые хубхай оролдодог байха юм.

Харин большевизмын бүхы дэлхэйдэ удха шанартайе В. И. Ленинэй нэгэнтэ бэшэ зааһанай тон зүб байнаниие түүхэ гэршэлээ. Большевизмын бии бололго хадаа ганса Россин оршон байдалаар бэшэ, харин шэнэ үе сагай революционно зорилгонуудаар табигдаһан байгаа.

Хоридохи зуун жэлэй эхиндэ В. И. Ленинэй уридшалан хэлэһэн «бидэндэ революционернүүдэй эмхи нэгэдэл үгэгты — бидэ Росси урбуулхабди!» — гэһэн гүнзэгы удхатай үгэнүүд Россида революционно тэмсэлэй дэгжэхэ бүри бодото удхаар баталагдажа байгаа. Ленинэй партиин ударидалга доро Россин пролетариат хаанта засагтай ба капиталистай эрид шанга тэмсэлдэ зориг түгэс бодоо һэн. Парти олон түмэнэй толгойлогшоньь боложо, тэдэниие табадахи оной баррикаданууд дээгүүр арбан долоодохи оной февральда хаанта засагые унагаалгада, тэндэһээ — агуу Октябриин илалтада хүтэлэн асараа. Октябриин социалис революци бүхы социальна революциинуудай эгээ ехэнь боложо, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг—капитализмһаа социализмда шэлжэн оролгые, дэлхэйн империализмын болон колониализмын бутаран һандаралгын, бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтын үе саг нээһэн юм.

Октябриин революциин илахада, совет обществын залан жолоодогшо ба эмхидхэхы хүсэн бологшо Коммунис партиин үмэнэ зохёон байгуулхы агуу ехэ зорилгонууд табигдаа.

Социализм байгуулха Ленинэй зохёоһон түсэбөөр зэбсэгжэһан партимнай түүхэтэ богони хугасаа соо үзэгдөөгүй, гүнзэгы, үргэн дэлисэтэй социалис хубилалтануудые бэелүүлээ. Капитализмһаа социализмда шэлжэн орохо үедэ социалис индустриализациин, худөө ажахые коллективизацилгын, соёлой революци бэелүүлһэнэй, национальна асуудал шиидхэһэнэй ашаар СССР-тэ обществын материальна ба оюун бодолой ажабайдал үндэһөөрөө хубилгагдаа.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ эгэршэгүй баатаршалга гаргажа, социалис туйлалтануудаа аршалан хамгаалаа. Советскэ Союз, интернациональна үялгдаа үнэн сэхэ байжа, Европын арадуудта фашис дарлалтаһаа сүлөөлэгдэхэ хэрэгтэнь туһалаа. Тиигэжэ дэлхэйн социалис системэ байгуулагдаһан юм.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ совет арад экономикын, соёлой болон эрдэмэй бүхы һалбаринуудта, өөрынгөө ажабайдал һайжаруулха хэрэгтэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаһан байна.

Совет арадай шэн габьята ажалай гол дүнгынь хадаа манай орондо хүгжэлтэ түгэс общество байгуулга гээшэ. Экономическа, социальна болон оюун ухаанай талаар үндэһэн хубилалтанууд боложо, совет арад гэһэн хүн зоной түүхэтэ шэнэ нэгэдэл бүридөө. Энэ хадаа 100 гаран нацинууд ба үндэһэ яһатан ажалшадай аха дүү ёһоной эбдэршэгүй нэгэдэл юм. Хүгжэлтэ түгэс общество мүнөө үедэхи социальна дэбжэлтын дээдэ зэргын туйлалта гээшэ.

Байгуулагдаһан сагһаа хойшо КПСС түүхын алдарта харгы замаар дабшажа, бүхы совет арадаа элсүүлэн нэгэдхэнэн гайхамшаг политическэ хүсэн болоо. Хэрбээ 1903 ондо, партиин байгуулагдаһан жэлдэ, тэрэнэй зэргэдэ 3,5 мянтан хүн байгаад, агууехэ Октябриин урдахана 350 мянган болоһон байбал, мүнөө Ленинэй партиин жагсаалда худэлмэришэн ангиин, хүдөө ажахын ажалшадай, совет интеллигенциин 16 миллионһоо үлүүтэй эрхим түлөөлэгшэдынь оролсоно.

Коммунис общество байгуулха үе сагта партиин хүтэлбэрилхы үүргын саашадаа ургаха байнаниинь түүхэтэ ёһо гурим болоно.

КПСС хадаа үнэн сэхэ интернационалистнуудай партиимүн. Большевик партиин түүхэтэ дүршэл, Ленинэй зохёоһон үзэл бодолой — политическэ болон эмхидхэлэй ёһо гуримууд уласхоорондын коммунис худэлөөнэй үндэһэ һууринь болонхой. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын ёһо гуримуудые баримталан, уласхоорондын коммунис худэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС ходоо анхарал оролдолгоёо зорюулдаг. Марксизм-ленинизмын туг доро худэлмэришэн анги, тэрэнэй революционно партинууд демократиин ба социализмын түлө

Ф. Д. КУЛАКОВТОЙ ХАХАСАЛГА

Коммунис партиин, Совет гарын мэдээжэ ажал ябуулгаар, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-ЦК-гай секретарь, СССР-эй Верховно Советэй депутат Федор Давыдович Кулаковой наһа барахан тухай мэдээсэ. Ф. Д. Кулаковой үнэһэн шагналнууд: Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ Алтан медаль, Ленинэй гурбан орден, Ажалай Улаан Түгай орден, СССР-эй олон медальнууд сэдьхэлдэ гүнэзгы шаналгаатай үүсхээ. Коммунизм ерхөөлгын хэрэгтэ бүхы нарыг зорюулһан, социалис ажахые, тэрэнэй хэрэгтэ хангадаг һалбаринуудые, үгжөөлгын хэрэгтэ хүн хүсэ оруулһан парт үнэн хүбүүнэй зүрхэн хөөе болибо.

Ф. Д. Кулаков партийна зэргын шанарнуудые, эрилтэ ехэтэй, залуу зантай, хүнүүдтэ ихэ талтайгаар хандадаг, ажалаараа шалгардаг һэн. Зориггото ажалаараа, гайхалтай шадабаряараа партийн, арад зоной дунда ехэ хүндэтэй болоһон байна.

Аналалай тэмдэг болохо, бүдөөр хүреэлэгдэһэн Ф. Кулаковой дүрэ зураг Армиин Түбэй байгууллагай фронтон дээрэ тавигдаа байна. Наһа барагдахаяа хуурсаг эндэ, ургэ тугта зал дотор, багшаа эсэгүүдэй дунда тусхай дээрэ табигдаа. Олон мянган москвагайхид Федор Давыдовичтай хахасахын тула июлиин 18-да ерэбэд.

Коммунис партиин, Совет гурэнэй үмэнэ ехэ габьяануудтай байһанай түлөө Ф. Д. Кулаковой хүртэһэн шагналнууд: Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ Алтан медаль, Ленинэй гурбан орден, Ажалай Улаан Түгай орден, СССР-эй олон медальнууд табсангай үбэр талада, пудуушхануудаа дээрэ табяатай байхань харагдана.

Шаналал гашуудалай аялгануудаа зэдэлнэ. КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Советэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Советһээ табигдаха веногууд хуурсагай дэргэдэ жэрылдэнэ. Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадуудай, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнуудай бүлэнэрэй үмэнэһөө табигдаһан веногууд эндэ байна.

Шэнэ, шэнэ веногууд — союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай, союзна республикануудай Верховно Советүүдэй Президиумүүдэй, Министрнүүдэй Советүүдэй, СССР-эй ба Россин Федерациин министерствэнүүд болон албан зургаануудай, КПСС-эй МГК-гай ба Моссоветдэй гүйсэдкомой, КПСС-эй МК-гай ба Мособлсоветдэй, КПСС-эй крайкомуудай, крайгүйсэдкомуудай, КПСС-эй обкомуудай ба облгүйсэдкомуудай, ниитын эмхинүүдэй үмэнэһөө, наһа барагшын түрэлхид ба дүтын нүхэдэй үмэнэһөө асарагдаһан веногууд залда оруулагдана.

Хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин гэшүүд шаналал гашуудалай вахтада түрүүлэн жагсаба.

10 час 15 минута. Хүндэлэлэй харуулда нүхэд **Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков** ерэжэ жагсаа.

Удаа тээнь Коммунис партиин ба Совет гурэнэй хүтэлбэрилэгшэд Ф. Д. Кулаковой түрэлхид болон дүтын хүнүүдэй хажууда ерэбэ. Өөһэдынгөө гүнзэгы шаналнуудые эдээндэ элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Москвагайхид ЦДСА тээшэ таһалгаряагүй дабшана. Заводуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд, партийна, совет, профсоюзна, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, Совет Армиин сэрэгшэд, эрдэм болон соёлой ажалай ябуулагшад, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, студентнэр Ф. Д. Кулаковтой хахасахаяа ерэнэ.

Москва шадарай колхозно таряалангай хүдэлмэришэд — СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилготой КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгосохо хүнүүд шаналалай оршон байдалда дуугайгаар дабшана. Ф. Д. Кулаков Эхэ орондоо, Ленинэй агуу-ехэ хэрэгтэ ехэ эршэ зоригтойгоор, шэн оролдосотой ба үнэн сэхээр алба хэдэг байгаа. Федор Давыдович КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн болоод байхадаа, ажал ябуулгадань эдэбхитэйгээр хабаадан, КПСС-эй ЦК-гай даалгабаряар совет экономикын аграрна секторые даажа, партиин үзүүлһэн үндэр дээдэ этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор харюулдаг байһан.

Советскэ Союзда байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор наһа барагшатай хахасахаяа ерэбэ. Хэдэ хэдэн коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд, социалис хани нэгэдэлтэ аха дүү оронуудай, бусад гүрэнүүдэй делегацинууд партийна ба гүрэнэй мэдээжэ ажал ябуулагшые ехээр хүндэлдэг байһанаа совет хүнүүдтэй хамта элирхэйлнэ.

***

Гурбан минутын үнгэрэмсөөр хүндэлэлэй харуул һэлгэгдэнэ. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй Верховно Советэй Палатануудай түрүүлэгшэнэр, министрнүүд, сэрэгэй начальнигууд, Москвагай ба областиин партийна, совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хуурсагай дэргэдэ шаналалай вахтада жагсана.

***

Москвагайхид Федор Давыдович Кулаковтой хахасахаяа бүхэли үдэртөө сэржэл байба.

18 часта Улаан тугта залда оролго болюулагдаа. Наһа барагшын түрэл садад, дүтын хүнүүд ба ханинэр, хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин гэшүүд Ф. Д. Кулаковой хуурсагай дэргэдэ үлдэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаковые хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиһаа

Ф. Д. Кулаковой бэс июлиин 19-нэй урда һүни шадажа, үнэһэн шарил болгогдоо гэжэ правительственна комисси мэдээсэнэ. Ф. Д. Кулаковой үнэһэн шарилтай Совет Армиин Түбэй байшангай Улаан тугта зал дотор табигдаа. Улаан тугта залда оролго июлиин 19-дэ 10 часаа 12 час болотор үргэлжэлхэ.

Ф. Д. Кулаков июлиин 19-нэй 13 часта Улаан талмай дахь Кремлиин ханада хүдөөлүүлэгдэхэ.

ХИВАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Буряадай АССР-ийн Министрнүүдэй Советэй конференц-зал соо гүйсэдкомой секретарьнарай, ажалай предприятиин, ахи зургаануудай, районы архивуудые даагшадай ба республикын архивай хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ эмхинуудай түлөөлэгшэдэй өөн үнгэрэгдэбэ.

Республикын архивай хэрэгтэ һайжаруулха ба бичиг документнүүдые һайгаадаг, ашаглажа байха туһаһан элидхэл Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй архивай таһагые даагша Т. Г. Базарон хэбэ.

Элидхэл тушаа арадай депутатуудай Бэшүүрэй районно Советэй гүйсэдкомой секретарь Ф. Ф. Гаврилов, Буряадай АССР-эй юстициин министрэй орлогшо, экспертнэ комиссиин түрүүлэгшэ Б. С. Бальжинимаев, Баунтын райсоведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэмжын таһагые даагша Г. К. Тиунова, Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай директорэй орлогшо В. Г. Мокрецов болон бусад үгэ хэлээ.

Г. ХАБДАЕВА.

ХҮРШЭ ОБЛАСТЬНУУДАЙ ҺОНИН

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ:

ОЛООР ЗАҺАБАРИЛХА

Тайшедэй механо-заһасарилгын заводой коллектив Ангал-Амарай түмэр замай барилгада хүдэлдэг ашаанай автомобильнуудые заһабарилха цех ашаглалгада оруулба. Үнэн дотороо бүтээгдэдэг автомобильнуудай хажуугаар «Магирус» маркын 8 машина эндэ заһабарилагдаба. Шэнэ техникэ харинн оронуудта бүтээгдэнэн автомашинануудые заһабарилагдадаг болохо.

БҮЛГЭМЭЙ ГЭШҮҮДТЭ ШАГНАЛ

Совет-германиин хани барисаанай ГДР-тэхи бүлгэмэйн правлени Эрхүүгэй областной отделениин эдэбхитэй хүндэлэлэй тэмдэгүүдээр шагнаба. Алта, мүнгөөр шагналгдаһан хүндэлэлэй тус тэмдэгүүдээр областиин предприятинэмэришэд, колхознигууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба партийна хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаа.

«Восточно-Сибирская правда» газетэһээ.

ШЭТЫН ОБЛАСТЬ:

НОМОКОНОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ...

Шилкын районой Нижний Стан нютагта ажаһуугшадай ашаг тоото гуйлта хараада абтажа, арадай депутатуудай Нижний Стан сельсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэрээр Совхозой гэжэ үйлсэдэ Семен Данилович Номоконовой нэрэ тогтоодо.

Өмнөгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ снайпер Номоконов Гитлерэй 326 солдат болон офицерые ба хэһэн, өөһэдынгөө 165 сэрэгшэдые мэргэн буудагаараа шадабарида һуураһан юм. Эхэ оромнай тэрэнэй ашалхы габьяае үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй орден, Улаан Түгай, Улаан Одоной хоёр орденоор болон олон медальяар шагнаһан байха. Семен Данилович дайнда Нижний Стан нютагһаа мордоһон, илалтыншье һүүлээр шууд буса байгаа.

Тэрэнэй нэрэтэ үйлсэдэ Номоконовой ажаһуулһан гэр шадог. Нютагай һуургуулиин пионернүүдэй отряд тэнгэ шефскэ хүдэлмэри ябуулна.

НЭГЭ ДОРО ХОЁР ДИПЛОМ

Эндэхи политехническэ институтай филиал дүүргэгдэ байһан инженернүүд үшөө ниитын эрдэмэй мэргэжэлэй факультет дүүргэһэн тухайгаа хоёрдохи дипломоо хүлээнэ.

Студентнэр хоёр жэлэй туршада журналистикатай, статистикэтэй, совет партийна хөлөлтэй, совет эрхэнүүдтэй, совет композиторнууд болон уран зураашадай ажалтай, ажал ябуулгатаи танилсаһан байна.

Үндэн хүн һуралсалаа гансал «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр дүүргэе. Тэдэнэй тоодо Владимир Солнцев, Юрий Крылунов, Николай Рюмкин болон бусад ороно.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМААР

Забайкалийн хилын харуулай округой дуу хатарай самбль СССР-эй хилын харуулай сэрэгэй 60 жэлэй ойдо дашарамдуулан, Монголой Арадай Республикаар ашалжа ерэһэн байна. Чойбалсан, Улаан-Баатар хотодуудай театрнуудай сценэ дээрэнээ совет дуунуудай, ялгаатай олоон хоног соо зэдэлээ. Дуунууд дотор арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаан, хоёр арминүүдэй барилсаа холбоон алдаршуулагдаа.

Совет хилэ сахигшадые ябаһан лэ газартань хани хаһанаар угтаа. Ансамблиин дуушан Людмила Васильевскаяай гүйсэдхэнэн арадай, Евгений Черемныхэй дуунуудые һанаһан патриотическа дуунуудые олоной һайшаалда хүртөө.

«Забайкальский рабочий» газетэһээ.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Республикын түргэн ургажа байгаа хотонуудай нэгэн Карл-Маркс-Штадт һүүлэй жэлнүүдтэ шэнжэ түхэлөө эрид хубилгажа байнхай. Тэрэнэйнь нэгэ гэршэ хадаа «Конгресс» гэжэ гостиницын байшан болоно. Энэ онсо өөрсэ маягаар бүтээгдэһэн олон дабхар байшан Карл-Маркс-Штадт хотын шэмэг, ёнотойл һүлдэнь мүнөө болонхой.

АДИ-ТАСС-ай фото.

ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

УЛААН-БААТАР. КПИгэй ЦК-гай Генеральна секретарь М. Вильнер түрүүтэй Израилиин Коммунис партиин делегациин албанай хэрэгээр Монголой Арадай Республикада ерэһэн. МНРПгэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбалтай тэрэнэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай хамтын коммюнике толилогдоо.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, улас-хоорондын шахардуу байдал һуларуулгые гүнзэгырүүлхэ ба эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй эб найрамдалта гадаадын политическэ ажал ябуулгые бүрин дэмжэжэ байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Хитад арадай үндэһэн аша тушада зүрюу харша, империализмын эгээл хархис хүсэнүүдтэй холбоо тогтооһон, бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба улас-хоорондын аюулгүй байдалда хоро хүргэһэн, социалис оронуудта, коммунис ба национально-сүлөөрэлгэн хүдэлөөндэ эсэргүү маоис удамшадай социализмда зүрюу, Советскэ Союзда харша, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын дээрэлхы ябуулганууд коммюнике соо эрид буруушаагдана.

Вьетнамай Социалис Республикын эб найрамдалта политикые МНРП болон КПИ һайшаан дэмжэнэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ. Пекинэй мүнөөнэй удамшадай политикые, — Хитадтай хүршэ оршодог оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ убайгүйгөөр, бүдүүлиг муухайгаар хамааралсаһан политикые, СРВ-дэ зүрюу харшаар тэрэнэй үүсхэһэн хардалга гүрдэлгэтэ ябуулгые эдэнэр буруушаана.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадаашье бэхижүүлхээр, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые няттаруулан жагсаахаар шиидэнхэй байһан тухайдаа МНРП болон КПИ мэдүүлнэ гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

ХИТАДАЙ ЗАСАГ БАРИГШАДАЙ ТУХИРАЛГААР

ХАНОЙ. Кампучиин арадзониие хэрээгы шэрүүнээр мүрдэн тамалжа байдаг, Вьетнамда эсэргүү харата түримхэй ябуулга үүдхэһэн Пол Пота-Иенг Сариин пномпеньскэ хархис бүлэглэлдэ Хитадай засагаархидай туһаламжа үзүүлдэгынь элитэ ба бүхы дэлхэй дээрэ буруушаагдадаг болонхой, — гэжэ «Нян зан» газетэ түрүү бэшэг дотороо бэшэнэ. Кампучи үргэлжэ дээрээ концентрационно ехэ лагерь болгогдоод байна. Энэ орон доторхи зон эрхэ сүлөө, зол жаргал эдлэхэ бүхы аргаяа һаһагданхай. Хэдэн миллион хүн городуудһаа намнагдаһан, улад зоной хойноһоо саг үргэлжэ гэтэдэг, гэрдэдэг болоһон байна. Кампучиин арад зон юундэ нимэ гасалан зоболонгуудые үзэнэб? Иимэ муухай ябуулганууды хэн үүдхэнэб гэжэ сэхэ асууха саг ерээ.

60-аад онуудай тэн багта Пол Пот гэгшэ Пекиндэ ерэжэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан юм гээд тус газетэ бэшэнэ. Энэ хорото үгэсэлгэ ба урбалтань тиихэдэл эхилһэн байгаа. Пол Пот-Иенг Сариин бүлэглэл Индохитадые, Зүүн Урда Азиие эзэлэн зонхилхо гэжэ үнинһөө хойшо һанаашалдаг Хитадай хүтэлбэриин шунахай стратеги бэелүүлэгшэдэй нэгэн болонхой. Вьетнам арад, бэеэ дааһан Вьетнам орон бусадай газар дайдые булимтархаар һанаашалгашадай замда һаад тойбо ушаруулһаниинь элитэ.

Вьетнамай илалта Индохитадай оронуудта таатай оршон байдал хангаа. Тиихэдэнь, Кампучиин хархис хобдог бүлэгүүд Вьетнамай саашанхи хүгжэлтэдэ һаад ушаруулха захиралта абаһан байна. Тиигээд хитадууд Кампучиие буу зэбсэгүүдээр хангажа захалаа. Элдэб зэбсэгүүд, һомо хэрэгсэлнүүд, мүнгэ зөөри энэ орон худар «урдаба». Хитад сэрэгэй советнигүүд ерэжэ, Пномпениин зэбсэгтэ хүсэнүүдые яаралтайгаар бэхижүүлһэн. Кампучиин хүн зониие тамалха, хэһээлтэ мүрдэлгэнүүдые эмхидхэһэн, Вьетнамые үнэрихэ харата ябуулганууды хүтэлбэрилһэн байна. Пекин—Пномпень гэжэ хорото бүлэглэлэй бии болгогдоһониинь дэлхэйн олониитэдэ үнинэй мэдээжэ. Харата зорилгоор бусадые тухирдаг Хитадай засаг баригшад хүршэнэрэйнгөө газар дайдые эзэмдэхэ, эзэрхэн зонхилхо хүсэл бодолтой ябуулганууды хэнэ. Вьетнамай ба Кампучиин арадуудта эсэргүү хархис, хэрзэгы аашануудые сүлөөтэ бэеэ дааһан байдалай түлөө, арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө удаан тэмсэһэн хитад арадай, тус ороной үнэнтэ революционернүүдэй хүсэлэн эрмэлзэлдэнь зүришэнэ бэшэ гү? гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухые хүсэнэбди. Кампучиин эрэлхэг арад, Вьетнамай ба Лаосой баатар габьяата арадуудые шэнгеэр, бэеэ дааһан байдалтай болохын, социализм байгуулхын түлөө шуһаяа адхаруулан тэмсэхэдээ, түүхэтэ илалтануудые туйлахадаа, урбагшадай, хилын саанахи хархисуудай богоолнууд болохо гээгүй байха. Сүлөөтэ байдал, зол жаргал эдлэхэ эрхэ туйлахын тула, оронуудайнгаа эзэд байхын тула шуухала хэрэгтэй зориг, габьяа, хүсэн эдэ арадуудта бии байха, — гэжэ «Нян зан» түгэсхэл дотороо бэшэнэ.

ЮРИЙ ГАГАРИНДА

Мартахагүйбди юушье —
эмэбхилхэ, дуугархыень,
Маниие гараа үргэн
амаршалһыень...
Ажал хэрэгыень хүнүүд
Ажаглан шэнжэлхэл,
Жэлһээ жэлдэ,
үдэрһөө үдэртэ
Жэшээ болгон хүндэлхэл.
Хүнхиөөтэ зуун жэлтэй
Хүтэрэлдэн зогсоол тэрэ,
Хүнөөтэ шулуун дээрэ
Хүшөө болонхой.
Үндыха бүреэ бидэнэй
Үйдхарнай бүри гүнзэгы.
Мүнхэрхынгөө урда
юрын лэ хүн байһыень
Мүнөөл, юрэдөө,
мэдэжэ абабабди.

РОССИН ХҮНҮҮД

Хүдөө нютагта, тайгада
габшагай ажаллажа байһан
Хүхюутэй хүбүүд, басагад
баяр жаргалтайл
барандаа.
Аргагүй хүшэр харгыгаар
амжалта тээшэ шармайһан
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэди
тандаа
Хэды сабшалан
сабшагдааб
эрэшүүлэй хүдэр
гарнуудаар?
Хэды сэрэгшэд
абарагдааб
эхэнэрэй үнжэгэи
гарнуудаар?
Арюун һайхануд бэлэйт
ажаллаха, сэитэхэдээ
барандаа.
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэбди
тандаа.

Аба эсэгэнэрэймнай зам
шуһаар тэмдэглээтэй
бэлэй,
«Абарыт!» гэһэн тээшэ
түрүүлэн гүйлдэдэг һэмди.
Алдарта Москвага
аршалан
Калугатай Эрхүү зэргэлээ.
Агууехэ России хүнүүд—
танда «һайн даа!» —
гэнэбди.
Эршэтэ мүрэнэй уудам
шудхарһан ха гу
сэдьхэлдэтнай,
Эхэнэ хүбүүндэнь
мэтээр
үеимүүдые дамжан мандаа
Абарга хүсэнэй эршэ
бүрилдэшөө ха гу
зүрхэндэтнай?
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэбди
тандаа.

ҮХИБҮҮД

Үхибүүдэй яслиин
верандын шэлэй саана
Үргэнэ мойрой мэдэлдэ
бүхөөр абтанхайнууд
Обог нэрээешье,
хэяшье гээшээ мэдэнгүй,
Орондоо хэбтэнэд
Жаргал, Надя, Баярнууд.
Эдэнэр нойрсоно —
уралаа хүхэн тамшаанад.
Элдэб зүүдэеэ
хэлэнэ юм гү бэе бэедээ
Энэ юртэмсые
сэлмэг нюдөөр харуулһан
Эжынэртээ баясхалан
хүргэнэ юм гү нихэдээ?
Уһан шэнгеэр
наранай гэрэлые ууха,
Ургы сэсэтэй
арюун хангалаар амилха,
Онгосоор тамарха,
одото ракетэ соо һууха,
Ороной нинслэл
Москвагай үйлсөөр
алхалха
Омог жаргалтай
үхибүүд мүнөө нойрсоно.
Сэрэгшэдэй хүшөөгэй
дэргэдэ
сэсэг табиха,
Сэдьхэлээр тэнюун,
зоригоор хатуу ябаха,
Дуу дуулаха,
духэриглэн хатар хатарха,
Дуранайнгаа түрүүшын
бэшэ
эхэнээ нюуха
Долонгир хөөрхэн үхибүүд
мүнөө нойрсоно.
Энэ дэлхэйн хуби заяа
Эршэтэй гартаа
саашадаа шангаар бариха
Эрхэ уран үхибүүд
мүнөө нойрсоно.
Эдэнэр нойрсоно,
уралаа хүхэн тамшаанад.
Эжэлхэн хургануудаа
хасар доогуураа хэнхэй.
Хэды хүсэнэбиб —
эдэнэрэй дээрэ хододоо
Хирэгүй сэнхир огторгой
байг лэ зэнхын.

РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правленийн секретариадай зүблөөе угтуулан

Поэт Владимир Туркин

Совет мэдээжэ поэт Владимир Павлович Туркинай түрүүшын шүлэг 1944 ондо «Октябрь» журналда толилогдоһон юм. Тэрэ гэһээр хэдэн арбаад номуудые хэвлүүлээ. «Дальний Восток», «Смена» журналнуудай редакцинуудта, «Советский писатель», «Советская Россия» хэблэлнүүдтэ ажаллаа. Мүнөө СССР-эй Хэблэлэй, полиграфийн болон номой худалдаа эрхилхэ гүрэнэй комитедэй уран һайханай литературын ахамад редакторай орлогшоор ажаллана.

Би Владимир Туркинтай хамта 1960—1962 онуудта Москвагай А. М. Горькийн нэрэмжэтэ Литературна институтай дэргэдэхи литературна дээдэ курсада һураһан байнаб. Тэнэй суута совет уран зохёолшод Ярослав Смеляков, Александр Макаров, Михаил Луконин, Михаил Львов гэгшэдэй поэзийн семинарти ябажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээ бэлэйбди.

Мүнөө нүхэрэйнгөө хэдэн шүлэг оршуулжа, үншагшадта дурадханаб.

Алексей БАДАЕВ.

ЮРИЙ ГАГАРИНДА

Мартахагүйбди юушье —
эмэбхилхэ, дуугархыень,
Маниие гараа үргэн
амаршалһыень...
Ажал хэрэгыень хүнүүд
Ажаглан шэнжэлхэл,
Жэлһээ жэлдэ,
үдэрһөө үдэртэ
Жэшээ болгон хүндэлхэл.
Хүнхиөөтэ зуун жэлтэй
Хүтэрэлдэн зогсоол тэрэ,
Хүнөөтэ шулуун дээрэ
Хүшөө болонхой.
Үндыха бүреэ бидэнэй
Үйдхарнай бүри гүнзэгы.
Мүнхэрхынгөө урда
юрын лэ хүн байһыень
Мүнөөл, юрэдөө,
мэдэжэ абабабди.

РОССИН ХҮНҮҮД

Хүдөө нютагта, тайгада
габшагай ажаллажа байһан
Хүхюутэй хүбүүд, басагад
баяр жаргалтайл
барандаа.
Аргагүй хүшэр харгыгаар
амжалта тээшэ шармайһан
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэди
тандаа
Хэды сабшалан
сабшагдааб
эрэшүүлэй хүдэр
гарнуудаар?
Хэды сэрэгшэд
абарагдааб
эхэнэрэй үнжэгэи
гарнуудаар?
Арюун һайхануд бэлэйт
ажаллаха, сэитэхэдээ
барандаа.
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэбди
тандаа.

Аба эсэгэнэрэймнай зам
шуһаар тэмдэглээтэй
бэлэй,
«Абарыт!» гэһэн тээшэ
түрүүлэн гүйлдэдэг һэмди.
Алдарта Москвага
аршалан
Калугатай Эрхүү зэргэлээ.
Агууехэ России хүнүүд—
танда «һайн даа!» —
гэнэбди.
Эршэтэ мүрэнэй уудам
шудхарһан ха гу
сэдьхэлдэтнай,
Эхэнэ хүбүүндэнь
мэтээр
үеимүүдые дамжан мандаа
Абарга хүсэнэй эршэ
бүрилдэшөө ха гу
зүрхэндэтнай?
Агууехэ России хүнүүд—
«һайн даа!» — гэнэбди
тандаа.

ҮХИБҮҮД

Үхибүүдэй яслиин
верандын шэлэй саана
Үргэнэ мойрой мэдэлдэ
бүхөөр абтанхайнууд
Обог нэрээешье,
хэяшье гээшээ мэдэнгүй,
Орондоо хэбтэнэд
Жаргал, Надя, Баярнууд.
Эдэнэр нойрсоно —
уралаа хүхэн тамшаанад.
Элдэб зүүдэеэ
хэлэнэ юм гү бэе бэедээ
Энэ юртэмсые
сэлмэг нюдөөр харуулһан
Эжынэртээ баясхалан
хүргэнэ юм гү нихэдээ?
Уһан шэнгеэр
наранай гэрэлые ууха,
Ургы сэсэтэй
арюун хангалаар амилха,
Онгосоор тамарха,
одото ракетэ соо һууха,
Ороной нинслэл
Москвагай үйлсөөр
алхалха
Омог жаргалтай
үхибүүд мүнөө нойрсоно.
Сэрэгшэдэй хүшөөгэй
дэргэдэ
сэсэг табиха,
Сэдьхэлээр тэнюун,
зоригоор хатуу ябаха,
Дуу дуулаха,
духэриглэн хатар хатарха,
Дуранайнгаа түрүүшын
бэшэ
эхэнээ нюуха
Долонгир хөөрхэн үхибүүд
мүнөө нойрсоно.
Энэ дэлхэйн хуби заяа
Эршэтэй гартаа
саашадаа шангаар бариха
Эрхэ уран үхибүүд
мүнөө нойрсоно.
Эдэнэр нойрсоно,
уралаа хүхэн тамшаанад.
Эжэлхэн хургануудаа
хасар доогуураа хэнхэй.
Хэды хүсэнэбиб —
эдэнэрэй дээрэ хододоо
Хирэгүй сэнхир огторгой
байг лэ зэнхын.

СРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ХАНОЙ. Вьетнамһаа гаража ошохые хүсэнэн хитад үндэлэ яһанай хүнүүд тухай асуудалаар СРВ-гэй МИД-эй оа Хитадай посольствын түлөөлэгшэдэй арбан табадахи уулзалга эндэ боложо, хитад талын гэмээр ямаршье үрэ дүн үгэбэгүй. СРВ-гэй МИД-эй мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, хэрбээ Хитад эдэ хүнүүдые уттажа абахые үнэхөөрөө хүсөө һаань, энэ асуудал үни хада шиидхэгдэхэ һэн гэжэ һара соо үрдэлгэлжэлжэ байһан хөөрэлдөөнүүдэнэ элирнэ.

Хитадай удамаршадай гарганан шуунан, али бүхы номол, тэрэ тоодо судналуудые Вьетнамай эрьенүүд худар зорюута эльгээлгэ имагтал һүндэхэлтэ ябуулга болоно гэжэ дэлхэйн үргэн олониитэ үдэр үнгэрхэ бүри улам элеэр ойлгодог боложо байна гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Вьетнамда зүрюу харша ябуулга хэхэ гээшэ эдэ бүгэдэн гол зорилго мүн.

ЙАР-ай ШЭНЭ ПРЕЗИДЕНТ

КАИР. Арадай учредительнэ суглаан Али Абдалла Салех гэгшые Йеменэй Араб Республикын шэнэ президентээр һунгаба. Мүн тэрэнние ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша болгон томилоо.

А. А. Салех энэ тушаалда һунгагдахын урда тээ ЙАР-ай президентскэ советэй гэшүүн, ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник байһан юм.

СИРИИН ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ВАШИНГТОН. Сириин президент Х. Асад «Вашингтон пост» гэжэ газетэдэ интервью үгэхэдөө, нигэжэ мэдүүлээ: Египедэй президент Сададай амгалан үүсхэл гэдэгэй хойшолон боложо, «Иерусалим Израилиин засаг доро, харин арабууд — таһаранхай зандаа үлөө». «Арабууд нэгэдэхэ ёһотой. Юундэб гэхэдэ, Израильтай тэн тэрээ болохо материальна баазатай арабууд лэ Израильтай эб найрамдал тухай хөөрэлдэжэ шадаха». «Видэнэй заабол дай эхилһэнэйшье хэрэггүй. Гэхэ зуура, Израиль хүсэнэй урдаһаал харюусаха байха. Сададай Иерусалим ошолго мэтын тиимэ ябуулганууда хэзээшье харюусахагүй», — гэжэ Сириин президент нэмэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал заһаруулха тухай Америкын түсэбүүдые «хэндэмье хэрэггүй шиидхэбэри» гэжэ Х. Асад нэрлээ.

Ливандахи байдал тушаа Сириин президент иигэжэ мэдүүлбэ: Ливанда аюулгүй байдал хангаха гэһэн манай оролдолго хүсэлэлгэнүүдтэ Израилиин тагнуулшад һаад хэхые оролдон, фалангистнуудай дунда ньюсаар ябуулга хэнэ гэһэн мэдээнүүдые абаабди. Израилиин номнолшодой худал хуурмаг үгэ хүүрнүүдые тараабашье һаань, Ливанай хуулита правительствын гуйгаагүй сагта Сириин сэрэгүүд Ливанай түбэй ба хойто районуудһаа гарахагүй гэбэ.

ЗҮҮНЭЙ ТАЛА БАРИДАГ ХҮСЭНҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

ЛИМЭ. Байгша оной июниин 18-да Перугай Учредительнэ Ассамблеие һунгаһан һунгалтын эсэсэй үрэ дүнгүүд соносхогдоо. Эндэ үгтэнэн бүхы дуунай 30 гаран процентые абагша зүүнэй хүсэнүүд горитой амжалта туйлаба. Тусхайлан хэлэбэл, Перугай Коммунис парти (ПКП) 6 депутадтай болоо. Тэрэшэлэн социалис революционно парти, христианско-демократическа парти болон бусад ассамблейдэ өөһэдэн түлөөлэгшэдые оруулаа. Перугай Коммунис партие һунгалтада хабаадуулхагүй гэжэ хархис, империалис бүлэгүүдэй хэды һэдэбэшье, зүүнэй партинууд горитой амжалта туйлаһан байна. Гэхэ зуура, хархис этэгээдүүд уг зорилгоёо гүйсэдхэжэ шадаагүй. Учредительнэ ассамблейдэ компартиин зүгһөө ПКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Хорхе Дель Прадо, Алехандро Оливера Вила, Исидоро Гамарра Рамирес, Рауль Акоста Салас, Эдуардо Кастильо Санчес, Луис Альберто Дельгадо гэгшэд һунгагдаа.

Бусад партинуудай дундаһаа Арадай парти-апра, арадай христианска парти олон депутадуудтай болобо.

Абитуриент-78

АЖАЛАЙ БАГШЫН ҮҮРГЭ ЕХЭ

Һургуулиин һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй мэргэжэлээ тодорхойлходонь туһалха хэрэгтэ мүнөө үедэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадаг болонхой. Тэрэниие парти болон гүрэн түрын һүүлэй үедэ абаһан тогтоолнууд гэршэлнэ бшуу. Һаяхан үнгэрһэн Багшанарай бүхэсоюзна съезд дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн, тодорхойлбол, багшанар, партийна болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл ажал гээшэ хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин гол шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ нэгэн дуутаар тэмдэглэһэн байна. Залуу үетэниие материальна үйлэдбэридэ хүдэлхөөр бэлдэхэ, мэргэжэлэй шэлэн олохо хөрэгтэнь туһалха, шабинараа үүсхэлтэй, эдэбхитэй хүнүүд болгохо гэжэ багшанар, олониитэ, түрэлхид оролдохо ёһотой гэжэ съездын делегадууд онсолон тэмдэглэһэн байна.

Эгээл тиимэһээ мүнөө үедэ һуралсалай эмхи зургаануудта ажалай хүмүүжүүлгэ яажа зүб мүрөөр үнгэргэхэб гэһэн асуудал шиидхэгдэжэ байна. Энэ асуудалые хүсэд дүүрэнээр шиидхээд байбал, залуушуулай мэргэжэл шэлэхэ, ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ эртэнһээ бэлдэхэ, политическэ болон гражданска болбосоролтой болохо хэрэгтэ сэгнэшэгүй туһатай байхань хэлсээнгүй. Тиигэбэл үхибүүдэй эрдэм мэдэсэ улам гүнзэгы болохо зэргэтэй. Тэдэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхын тула һуралсалай материальна һайн үндэһэн хэрэгтэй гэжэ эли ааб даа.

Гэбэшье үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгын гол хүсэн хадаа багшанар, илангаяа ажалай багшанар болоно. Һургуулиин хүгжэлтын түүхые хараад үзэхэдэ, **эрхим багшанарай һурагшад эрхим байдаг** гэжэ элирдэг. Ерээдүйн эрхим мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхын тула багша өөрынгөө заажа байһан предмет һайн мэдэхэһээ гадна, бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ байха зэргэтэй.

Үхибүүдтэ политехническэ эрдэм мэдэсэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха шухала. Тиигээд байбал, тэдэнэр арадай ажахыда шухаг хэрэгтэй мэргэжэлнүүдые һайнаар шудалха аргатай байна бшуу. Энэ хадаа ехэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг болоно.

1977 оной сентябрь һарада Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта индустриально-педагогическа факультет нээгдээ һэн. **Шэнээр нээгдэһэн факультет нинтэ-политехническэ эрдэм болон машина шудалалгые дунда болон тусхай дунда һургуулинуудта заадаг дээдэ эрдэмтэй багшанарые бэлдэдэг юм.** Факультедтэ дээдэ педагогическа болон инженернэ эрдэмээр олон тоото предмедүүдые үзэдэг (педагогико, психологи, нинтэ-техническэ эрдэм заалгын методико, машина заалгын методико, черчени, электрорадиотехникэ, станогууд болон инструментнүүд, материалнуудай технологи, автомобиль, хүдөө ажахын машинанууд гэхэ мэтэ). Гадна токарна, слесарна, столярна мэргэжэлнүүдые студентнэр шудалдаг, машина, трактор жолоодожо, заһабарилжа һурадаг, радиотелеаппаратура заһабарилха дүршэлтэй болодог. Студентнэр һуралсалай мастерскойнуудта, заводой цех болон һургуулинуудта дүй дүршэлөө батадхадаг юм.

Факультет мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар материально-техническэ үндэһэтэй. Энэ жэлдэ институдта һуралсалай шэнэ байшангууд баригдажа дүүрэхэ. Тиихэдэнь факультедэй болон бүхы институдай һуралсалай материальна үндэһэн улам һайжарха. Мүнөө үедэ факультет дотор автопарк, радиотелеаппаратура заһабарилха һуралсалай мастерской, автомобиль болон хүдөө ажахын машинануудые үзэхэ кабинедүүд байгуулагданхай. Студентнэрэй эрдэм мэдэсые улам дээшэлүүлхын тула институдай телевизионно центр, телеклассууд, тоолон гаргалгын лабораторинууд, студентнэрэй эрдэм шалгадаг «Кактус» гэжэ нэрэтэй автоматическа класс, студентнэрэй конструкторска бюро (СКБ), техническэ һуралсал олгодог кафедранууд хоорондын лаборатори (ТСО) гэхэ мэтэнүүд бии. Манай институдай студентнэр гансал лекци, семинар, лабораториануудта эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ бэшэ, мүн шэнжэлгын болон научно-предметнэ кружогуудта (НИРС, УИРС), ниитын мэргэжэлэй факультедэй отделениүүдтэ (ФОП) һуража, ехэ юумэ мэдэхэ болодог.

Ниитэ-техническэ эрдэмэй багшын мэргэжэл мүнөө үедэ ехэ удхатай боложо байнхай. Юуб гэбэл, тэдэнэр өөнэдынгөө һурагшадта мүнөө үеын үйлэдбэриин гол эрдэм мэдэсэнүүдые заажа шадаха байна бшуу. Тэрэнэйнь һайгаар һурагшад оньһожоруулга, электрорадиофикаци, автоматизаци, телехүтэлбэри мэдэхэ болоно. Энэнь тэрэнэй ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэ туһатай байхань дамжаггүй.

Мүнөө үеын ажалай багша гээшэ гансал инженер-педагог байха бэшэ, мүн бүхы юумэ хэжэ шадаха мастер байха ёһотой. Тэрэ хүдэлдэг модель болон стендүүдһээ эхилээд, автоматическа хүтэлбэритэй орёо системэнүүд хүрэтэр һурагшадтаяа хамта хэжэ шадаха уялгатай. Дээдэ эрдэмтэй ажалай багшые городой болон хүдөөгэй һургуулинууд, ГПТУ, СПТУнууд, һуралсалай үйлэдбэриин комбинадууд хүлеэнэ.

Студентнэрые, дунда һургуули дүүргэгшэдые үйлэдбэридэ дүтөөр һургахын болон хүмүүжүүлхын тула, тэдэнэр хаана хүдэлхэб гэжэ һайн мэдэхэ зэргэтэй. Эндэ институт — һургуули — үйлэдбэри гэһэн холбоон гаража ерэнэ. Тиимэһээ энэ холбоое үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ шухала. Арадай гэгээрэлэй болон арадай ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүсэеэ хамтадхан энэ зорилго бэелүүлхэ болоно. Энэ талаар манай республикада һайн жэшээнүүд бии.

Нүгөө талаһаа, манай студентнэрэй эрдэм мэдэсэ һургуули дүүргэгшэдэй бэлэдхэлһээ, тэдэнэй ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ дуратай байлгаһаа ехээр дулдыдадаг. Эндэ ажалай багшын үүргэ ехэ. Тэрэ һургуули дүүргэгшэдэй мэргэжэлээ шэлэн тодорхойлхо хэрэгтэнь туһа хүргэхэ уялгатай.

Мүнөө үедэ һургуули институт хоёрой хоорондохи, холбоон тиимэ һайн гэхээр бэшэ. Энэ холбоое хүгжөөхэ, үргэдхэхэ асуудал эрид шиидхэхээр болоо. Имагтал энэ холбооной һайгаар һургуули дүүргэгшэд зүб мүрөөр мэргэжэлээ шэлэжэ шадаха байна ха юм. Тиигээд байбалнь, дээдэ һургуулидашье, үйлэдбэридэшье һайн һэн.

Үхибүүдэй ажалай хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэй мэргэжэлээ шэлэхэ хэрэгтэ түрэлхид ехэ һуури эзэлдэг. Һургуули дүүргэһэн үхибүүдэй мэргэжэлээ шэлэхэ хэрэг хадаа тэдэнэй һаһанайнь хэрэг гэжэ тоолоод, харюусалгатайгаар хандаха шухала.

Ажалай багшын үүргэ улам дээшэлжэ байна гэжэ дээрэ хэлээбди. Ерээдүйн үетэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг болоно. Хэн энэ харюусалгатай хэрэг бэе дээрээ даажа абахаб, хэн техникэдэ дуратайб — тэдэниие манай факультет урина.

Р. ДЫМПЫЛОВ,
Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай индустриально-педагогическа факультедэй декан, физико-математическа эрдэмэй кандидат.

Үхибүүдэй зунай амаралта

ШЭНЭ ДУУНУУД ЗЭДЭЛХЭНЬ

Лагериимнай түрүүшын сезон дүүрэжэ. Үхибүүд хуу гэр гэртээ тараба. Тус сезондо республикын зүг бүхэнһөө шахуу ерэнэжэ 310 үхибүүд амараа. Лагерьта үхибүүд эдэбхитэй амаржа, шэнэ хүсэ нэмэгдэд, гэртөө хариба.

Ажалай десант тушаа онсо тогтолтой. Үхибүүд лагериингаа территори бог шоройһоо арилгажа, отряд отрядаараа ээлжээлэн столовоо амһарта угаадаг, эдеэ хоол тараадаг байгаа. Аха-лагша классуудай 30 хүнһөө бүридэһэн отряд леспромхоз ошожо, һая таригдаһан һөөг бургааһа тойруулан газарынь элдүүрилээ. Мүн эдиршүүд хүршэ ажахыдаа ошожо туһалһан байна. Пионернүүдэй отряд бүхэн ойр тойронхи байгаали шудалха, ан амитад, шубууд тухай мэдэсээ үргэдхэхын тула аяншалга хэдэг дахин ой модо руу экскурсида ошодог. Концертнүүд табигдаа, бага олимпийскэ наадан, пионерскэ сборнууд үнгэргэдөө. «Комсомолой элдэб үеын түлөөлэгшэдэй уулзалга» гэһэн пионерскэ сбор илангаяа һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө.

Элүүр энхын үдэртэ Загарайһаа медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд уригдаа. Совет медицинын хүгжэлтэ, туйлалтанууд сухай элидхэл уншагдаһанай удаа, викторинэ үнгэргэгдөө. Эдир медсестранууд, санитарканууд гэнэ усалда ороһон, үбдэһэн хүнүүдтэ түрүүшын туһаламжа хүргэжэ, мэдэсээ элирүүлээ. Энэ хэрэгтэнь лагериин медсестра В. В. Артищенко туһаламжа үзүүлээ.

Хотын багшанарай училищиин студентнэр пионервожатаар хүдэлөө юм. Илангаяа Таня Семенова, Мариана Мокрова гэгшэд үхибүүдтэй үгээ нэйса ойлголсожо, эбтэй зохидоор хүдэлөө. Тэдэнэй отрядууд лагерь соогоо ергимлэдэг байгаа. «Чебурашка», «Солнышко» отрядуудай хүмүүжүүлэгшэд З. Я. Дамбуева, В. Н. Ухова гэгшэд үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо бэлиг шадабаритай байһанаа харуулжа шадаа. Тиихэдэ хүүгэдэй 3-дахи спортивна һуруулинн тренер А. А. Мутдуева тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Тэрэ эгээл багашуулай — зургаа долоо наһатайшуулай «Олимпийка» гэһэн отрядта хүмүүжүүлэгшээр томилогдоһон юм. Анна Афанасьевнагай хүтэлбэрилдэг багашуул лагерь соогоо булганиие түрүүлэн үглөөгүүр бододог, хододоо ариг сэбэрнүүд ябадаг һэн. Гадна спортоо бэеэ һоридог, басагадынь илангаяа гимнастикаар һонирходог байгаа. Сезоной түгэсхэлэй наадан дээрэ спортивна темээр хүгжэмтэ — литературна композици харуулаа.

«Дружба» отрядайхин хүмүүжүүлэгшэ Г. Д. Ждановагай хүтэлбэри доро Загарай һууринай промышленна предприятинуудай ажалай түрүүшүүл тухай һонирхолтой материал суглуулжа, тусхай альбом шэмэглэн гоёоһон байна. Бэйгал-Амарай түмэр зам барилгын шадархи һууриануудһаа ерэһэн пионернүүд мүнөө үеын агуу барилга тухай үхибүүдтэ мөөрэжэ үгөө. Нижнеангарскһаа ерэһэн Саша Боборыкин, Гоуджекитһээ ерэһэн Слава Соловьев гэгшэд лагериин ажабайдалда илангаяа эдэбхитой хабаадалсаа. Эрхим һайнаар амарһан үхибүүд лагериин начальник П. К. Тарабукинда, хүмүүжүүлэгшэд ба пионервожатанарта үнэн эүрхэнэй баяр хүргэнэн байна.

Т. МИЗЮЛИНА,
лагериин ахалагша багша.

Д. Ц. ЦЫБИКЖ

Загарайн районо Марксын нэрэмжэ зой түрүүлэгшэ, гэшүүн Даржа Ц вич Цыбикжапов лохоёо ябатараа на ба. Арад зондоо хэрэгтэ бүхы хүсэ зорюулһан, колхоз бэриин мэдээжэ лэгшэдэй нэгэн н

Д. Ц. Цыбикжапо ондо Хориин районо Гол нютагта тө Эдир залууһаа хыда хүдэлмэрилж байгаа. 1933 ондо бикжапов Анаагай Советэй секретар гагдаһан, тэрэл жэ хын хүдэлмэридэ лэгдэнэн юм. Пе дүүргээд, багшал раа, партиин Хори мой аппарадта раар, эмхидхэлэй даагшаар томилог гаа.

Даржа Цы 1954 онһоо на һүүлшын үдэр хү най республикын дай, совхозуудай лэгшөөр хүдэлмэри лэй 13 жэлэй тур гарайн районой Ка сын нэрэмжэтэ ко рүүлэгшын тушаа ябаа.

Д. Ц. Цыбикжапо эльгээһэн лэ газар республика доторх ажахын үйлэдбэри жөөхэ хэрэгтэ хам мэргэжэлээ, ехэ д лөө зорюулдаг бай

Даржа Цыре колхозой ажалшадай районой партийна цида хүндэтэй, м байгаа. Хорин аймагуудай хэдэн Советүүдэй депутад гагдаһан байха.

Д. Ц. Цыбикжап ажахын талаар ам дые туйлаһанай т лай Улаан Тугай лэлэй тэмдэг» орде олон медальнуудаар даһан байна.

Д. Ц. Цыбикжап арюун тунгалаг тэрэниие мэдэхэ, х дэлмэрилһэн хүнүүд сэдьхэлдэ хэтын хэт хэл.

А. У. Модогоев, Семёнов, В. Б. В. Ф. Лысов, Б. колаев, Б. Н. В. У. Дарханов, Смолин, Ю. Р. П. В. Бахаев, Г родин, Е. Н. Ск Д. С. Санжимит

ЗУРАГ ДЭЭРЭ республикын үнинэй спортсменүүдэй нэгэн, һур харбалгаар СССР-эй спортын мастер Даша-Нима Эрдынеев өөрынгөө хүбүүн басаган хоёртой хөөрэлдэжэ байна. Хүбүүниинь — Константин Эрдынеев энэ мүрысөөндэ түрүү, харин Лариса басаганиинь дундуурхи һуури эзэлһэн байна. М. СУТУРИНАЙ фото.

ТОБШОХОНООР

□ ГАНДБОЛ. «Киевэй кубогта» хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал команда чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Олимпиин нааданай чемпионууд — Совет ороной спортсменүүд Киевтэ болоһон энэ нааданда бүхы дүрбэн уулзалгада илажа гараба. СССР-эй Зөбсэгтэ Хүсэнүүдэй, Польшын команданууд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

□ БАСКЕТБОЛ. Италиин Мессина хотодо эхилһэн нааданда СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал командын гэшүүд США-гай баскетболистнуудые 97:67 тоотойгоор илажа гараба.

□ МЭРГЭН БУУДАЛГА. ГДР-эй Зула хотодо мэргэн буудалгаар эхилһэн мүрысөөндэ совет спортсменүүд дээдын бүхы шангуудые абаба. Өөр хоорондын дундаһаа Киевэй Юлия Клекова, Воронежой Лариса Тюшкина, Валентина Сергета гэгшэд эрхимлэжэ, түрүүшын гурбан һуури эзэлбэ.

□ ФУТБОЛ. Европын чемпионуудай кубогта хүртэхэн түлөө эхилхэ арбан зургаанай нэгэ хубиин түгэсхэлэй нааданда Киевэй «Динамо» команда Финляндиин футболистнуудтай наадаха болобо. Эдэнэрэй түрүүшынь уулзалга сентябриин 13-да Финляндида, харюутайнь наадан сентябриин 27-до Киевтэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

УЕФА-гай кубогай түлөө болохо нааданда Тбилисиин «Динамо», Москвагай «Торпедо» команданууд хабаадахаар баталагдаба. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон нааданда түрүү һууринуудай нэгыс эзэлһэн байгаа.

(ТАСС).

ШАТАР

ТҮРҮҮШЫНГЭЭ ПАРТИДА ТЭНСЭБЭ

БАГИО. (ТАСС). Анатолий Карпов Виктор Корчной хоёрой хоорондо шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын партии июлиин 18-да эндэ наадагдажа, арбан найман ябадалай һүүлдэ тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Энэ уулзалгада сагаанаар наадаһан Корчной англи эхиие тодорхойлһон ябадалаар эхилжэ, уданшьсгүй партияа бэрсын гамбидай замда оруулбашье, саашадаа хюлгэ дээрэхи тэмсэлые улам орёо шанга болгохые оролдобогүй.

Хараар наадаһан Карпов һайн байдалтай болобо. Саашадаа тэдэнэр хюлгын түбтэхи хүбүүдээ, удаань тэмсэнүүдээ, моридоо андалдаа.

Арбан юһэдэхи ябадалдаа тэнсэһэн байна.

Хоёрдохи партинь июлиин 20-до наадагдаха ёһотой.

ЭРХИМЛЭҺЭЭР

Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Арбадахи, арба нэгэдэхи нааданай хоёр уулзалга 5:1 гэһэн адли тоотойгоор дүүрээ. «Текстильщик» — хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой командые, «Забайкалец» ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэдые иимэ тоотойгоор шүүбэ. Тиихэдэ нарин сэмбын комбинадай футболистнууд Гусиноозерскын «Энергиие» 2:0 тоотойгоор илаһан байна. Хүүгэдэй спортын һургуулиин команда шэлэй заводой түлөөлэгшэдые 2:1 тоотойгоор булижа гараба.

Байгша ондо локомотив-вагон заһабарилгын заводой футболистнууд эдэбхигүй һулаар наадана гээд тэмдэглэлтэй. Транспортын «Локомотивтай» уулзахадаа, эдэнэр 2:5 тоотойгоор шүүгдэшоо. «Забайкалец» — ЗММК-гай командые, прибор бүтээлгын заводой команда Онохойн «Восходые» 3:1 тоотойгоор илаба.

«Восход» — «Пищевиг-тэй», прибор бүтээгшэд «Локомотивтай» 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Энэ жэлдэ прибор бүтээлгын заводой футболистнууд һайнаар наадана. Тиин эдэнэр «Стекольщигые» 6:0 тоотойгоор шүүбэ. Улаан-Удэ станциин локомотивна депогой спортсменүүд «Текстильщигые» — 3:1, ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэд хүүгэдэй спортын һургуулиин команде 2:1 тоотойгоор илаһан байха юм.

Авиационно заводой «Забайкалец» түрүүлжэ ябаһаар. Транспортын «Локомотив» хоёрдохи һуури эзэлнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

КУБОГАЙ ЭЗЭН ТОДОРБО

Футболоор Буряадай АССР-эй кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ авиационно заводой «Забайкалец» транспортын «Локомотивтай» уулзаба.

Нааданай эхиндэ түмэр замшад халта булюу байдалтай байгаа. Тиигэжэ энэ үдэр эдэбхитэй һайнаар добтолһон В. Мирошник авиаторнуудай хамгаалагшадай аали һула наадые һамбаашалан, талмайн баруун захаар урагшаа оро ороһоор, нүгөедынгөө вратариие тээлмэрдүүлэн «мэхэлжэ» 1:0 тоо нээбэ.

Тезд юундэшьеб тоо нээһэнһээ хойшо «Локомотивай» футболистнууд һанаагаа амаржа, шүүбэди гэһэн юумэдэл, эршэеэ һуларуулжархёо. Зүгөөр футбол нааданда нимэ ябадал гэнэ аюултай һэмнай даа. Удабашьегүй «Забайкалец» команда сог заляар бадаржа, хэдэн удаа шанга добтолго хэбэ. Тус командын тренер Г. Гаврилов хүбүүдтээ саг соонь тон зүб ажаглалта хэхэ, заабари зүбшэл үгэхэ юм. Нэгэдэхи таймай дүүрэхыһ урда тээхэнэ авиаторнууд амжалта туйлаа — 1:1.

Нааданай хоёрдохи хахад бүришье шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Гэбэшье эндэ хамгаалагшад булюу байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Зүгөөр 27-дохи минутада «Локомотивай» футболистын алдуу гаргахада, Юрий Кокорин ялын сохилто онобшотой мэргэнээр хэжэ, командаяа илалтада хүргэбэ. Иигэжэ түмэр замшад дан эртэ һанаагаа амаршаһан дээрэһээ урагшагүйдэбэ. Сэхыень хэлэбэл, энэ жэлдэ авиационно заводой түлөөлэгшэд илангаяа эдэбхитэй һайнаар наадана. Тиин «Забайкалец» тэнсүү шанга, һонирхолтой тэмсэлдэ илажа, республикынгаа кубогта хүртэбэ бшуу.

«ЗАБАЙКАЛЕЦ»

Футбол

МОСКОВСКО ГОРОДСКОЙ СҮУДТЭ

МОСКВА. (ТАСС). Москвада байдаг корреспондентнүүд: «Балтимор сан» газетэнһээ Геральд Г. Пайперые, «Нью-Йорк таймс» газетэнһээ Крейг Р. Уитниие гэмнэһэн СССР-эй Гүрэнэй телерадиогой граждан ёһоной нэхэлгые июлиин 18-да Московско городской сүүд олониитын түлөөлэгшэдэй, совет ба гадаадын журналистнуудай хабаадалгатайгаар хаража үзэбэ.

Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгынгаа түлөө тэмцэгдэһэн З. Гамсахурдиагай Түбэй телевиденийн «Время» гэжэ программаар хэлэһэн үгэ худал хуурмаг байна гэжэ Г. Пайпер, К. Уитни заагдаһан газетэнүүдтэ толилуулһан статьянууд соогоо СССР-эй Гүрэнэй телерадиое бүдүүлиг муухайгаар хардаһан байгаа гээд урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. З. Гамсахурдиа телевиденеэр иимэрхүү мэдүүлгэнүүдые хээгүй гэжэ журналистнуud өөһэдынгөө статьянууд соо баталба.

Эмхинүүд гү, али эрхэтэдэй нэрэ ба хүндые хэблэлдэ хардалга гүрдэлгэһөө хамгаалха тухай РСФСР-эй Граждан нодексын 7-дохи статьятай зохилдуулан, Гүрэнэй телерадиогой нэхэлгые сүүд хүлеэн абажа, энэ асуудалаар зохихо тайлбаринууд болон баримтануудые табижа харуулхыень нэхэгшэдэ, харюусаха нюурнуудта — американ корреспондентнүүд Г. Пайпер болон К. Уитнида дурадхагдаа. Американ журналистнуud бэшэгээр тайлбаринуудые үгэбэшье, сүүдэй хаража үзэлгэдэ өөнэдөө ерээгүй.

РСФСР-эй Граждан сүүд эрхилэгын кодексын 14-дэхи ба 50-дахи статьянуудай үндэһөөр хоёр талын хоорондохи харилсаае бүрин хүсэдөөр, али бүхы талаһаань элирүүлхэ зорилготойгоор сүүд июлиин 18-най заседани дээрээ Гүрэнэй телерадиогой түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые шагнаһан, американ журналистнуud Г. Пайперай, К. Уитниин статьянуудые, З. Гамсахурдиагай телевиденеэр хэлэһэн үгын бүулгабариие, энэ хэрэг тушаа бусад баримтануудые наринаар шэнжэлһэн байгаа. Энээнэй һүүлээр гэршэлэгшэ З. Гамсахурдиа зал руу уригдаба. Хэһэн мэдүүлгэмни минии зүбшөөлөөр телевиденидэ буулгагдаа һэн. Удхань минии хэлээшэдэ бүримүүнэй тааралдана гэжэ З. Гамсахурдиа сүүдтэ дэлгэрэнгыгээр ойлгуулхадаа мэдүүлээ.

Американ журналистнуud Г. Пайпер болон К. Уитниин бэшэгээр хэһэн тайлбаринуудые сүүд мүн лэ шэнжэлхэдээ, нэхэгшын гомдолые буруу һүргэһэн баримтануудые тэдээн соо олобогүй.

Энээнэй үндэһөөр Московско городской сүүд американ корреспондентнүүдые гэмнэһэн Гүрэнэй телерадиогой нэхэлгые үндэһэ баримтатай, хангагдаха зэргэтэй гэжэ мэдэрбэ. «Балтимор сан», «Нью-Йорк таймс» газетэнүүдтэ толилуулһан статьянууд соогоо Г. Пайперай, К. Уитниин найруулан табиһан баримта мэдээнүүд Гүрэнэй телерадиогой болон тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ ба хүндые бузарлаһан, наһаанһаа абаһан хардалга гүрдэлгэнүүд болоно гэжэ сүүд тогтоогоо.

Статьянууд тушаагаа буруушаалгануудые «Балтимор сан» болон «Нью-Йорк таймс» газетэнүүдтэ гү, али совет хэблэлдэ табан үдэрэй турша соо толилхыень Г. Пайперые, К. Уитниие сүүд уялгалаад, сүүдэй гаргашануудые тэдэнэртэ түлүүлхэ гэжэ шиидхэбэ.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

ПРАВДА БУР

Нэгэдэхи хуу «Гэр байра саг соо лалгада үгэхэ» — шэг. «КПСС-эй Ц лиин Пленумэй ринүүдые бэелүүл тобшо мэдээсэлнүүд солбори.

Хоёрдохи хуу «Түрүү дүй дүршэл даһан» — Тимлюгэ нэ заводой колект хүдэлмэридэ зорюу

Гурбадахи хуу «РСФСР-эй уран дой холбооной п секретариадай зүб туулан». Хилын

Дүрбэдэхи хуу «Манай албан ним милицийн хүдэлмэ тухай Ф. Сорокино репортаж. Спорт. С нууд.

НОРМ

МАНАЙ МЭРГЭШҮҮЛ ТҮРҮҮЛБЭ

«Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ һур харбалгаар Россин Федерациин залуушуулай дунда «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ.

Һонирхолтой энэ мүрысөөндэ Яхадай, Тувын, Буряадай АССР-нүүдэй, Шэтын, Челябинскын областьнуудай команданууд хабаадажа мэргэшүүлээ тодоруулаа.

Мүрысөөндэ хабаадагшад — басагад 70, 60, 50, 30, хүбүүд — 90, 70, 50, 30 метрэй зайнуудта һур харбаһан байгаа. Командануудай дунда Буряадай АССР-эй «Спартак» бүлгэм эрхим бэлэдхэлтэй спортсменүүдтэй байба. Командын гэшүүдэй дунда СССР-эй спортын табан мастер, нүгөөдүүлынь спортын мастернуудта кандидадууд сугларһан байгаа. Мүн Шэтын областиин һур харбагшадай дунда мэргэн спортсменүүд олон.

Басагад 70 метрэй зайда һур харбажа, сугларагшадые һонирхуулба. Илангаяа Улаан-Удын түлөөлэгшэд — спортын мастернууд Елена Жовтун Лариса Эрдынеева хоёрой дунда шанга тулалдаан болоо. Эдэнэр һүүлшын 12-дохи һур харбатараа аб адлихан очконуудтай болоод ябаһан. Мүн һүүлшынгээшье һур харбахадаа баһал адли гэхэ гү, али дүн хамта дээрэнь, тус тустаа 261- очкотой болоһон байба. Эндэ Ларисань арбанай тоо олоор тудаһан байжа, түрүү һуури эзэлхэ баатай болоо.

Удаадахи — 60 метрэй зайда һур харбагшадай дунда баһал дээрэ хэлэгдэһэндэл адли байдал тохёолдоо. Улаан-Удын түлөөлэгшэд Людмила Тихонова, Елена Жовтун гэгшэд тус тустаа 268 очкотой болобо ха юм. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ захалһан эдэ хоёртой Шэтэнэ ерэһэн спортын мастер Дулма Норбоева тулалдажа захаба. Тиин тэрэ 70, 60 метрэй зайнуудай дүнгөөр 521 очкотой болонхой, хоёрдохи һуурида гаража шадаба. Түрүү һуурине Елена Жовтун 529 очкотойгоор эзэлжэ гараба. Харин 50 метрэй зайда мүрысөөнэй эхилхэдэ, Дулма Норбоева 283 очко абажа эрхимлэбэ. Манай Елена эндэ эрхимлэгшэһээ дүрбэхэн лэ очкогоор гээгдэжэ эхилбэ. Һүүлшын 30 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Елена мэргэн байжа, 310 очкотойгоор эрхимлэжэ гараа. Басагадай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, спортын мастер Елена Жовтун 1118 очкотойгоор түрүү һуури эзэлбэ. Чемпионоо зургаан очкогоор гээгдэһэн Норбоева хоёрдохи, Улаан-Удын эдир спортсменка Елена Борисова гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Хүбүүдэй дундаһаа спортын мастер Константин Эрдынеев (Улаан-Удэ) 50 метрэй зайда һур харбахадаа, нютагайнгаа хүбүүн спортын мастер Сергей Абидуевта нэгэл очкогоор (292) ахигдаһан һаа, удаадахи зайнуудта һур харбахадаа, дүн хамта 1170 очкотой боложо, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Удаадахи хоёр һууринуудые Улаан-Удын түлөөлэгшэд Сергей Абидуев, Игорь Казайкин (1112 — 1107) эзэлһэн байна.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада. Буряадай АССР-эй «Спартак» бүлгэмэйхид 6599 очко абажа, түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта Челябинскын Шэтын областьнуудай команданууд гараһан байна.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн манай команда август һарада Могилев хотодо Россин Федерациин «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Н. ИВАНОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

МОСКОВСКО ГОРОДСКОЙ СҮУДТЭ

МОСКВА. (ТАСС). Москвада байдаг корреспондентнүүд: «Балтимор сан» газетэнһээ Геральд Г. Пайперые, «Нью-Йорк таймс» газетэнһээ Крейг Р. Уитниие гэмнэһэн СССР-эй Гүрэнэй телерадиогой граждан ёһоной нэхэлгые июлиин 18-да Московско городской сүүд олониитын түлөөлэгшэдэй, совет ба гадаадын журналистнуудай хабаадалгатайгаар хаража үзэбэ.

Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгынгаа түлөө тэмцэгдэһэн З. Гамсахурдиагай Түбэй телевиденийн «Время» гэжэ программаар хэлэһэн үгэ худал хуурмаг байна гэжэ Г. Пайпер, К. Уитни заагдаһан газетэнүүдтэ толилуулһан статьянууд соогоо СССР-эй Гүрэнэй телерадиое бүдүүлиг муухайгаар хардаһан байгаа гээд урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. З. Гамсахурдиа телевиденеэр иимэрхүү мэдүүлгэнүүдые хээгүй гэжэ журналистнуud өөһэдынгөө статьянууд соо баталба.

Эмхинүүд гү, али эрхэтэдэй нэрэ ба хүндые хэблэлдэ хардалга гүрдэлгэһөө хамгаалха тухай РСФСР-эй Граждан нодексын 7-дохи статьятай зохилдуулан, Гүрэнэй телерадиогой нэхэлгые сүүд хүлеэн абажа, энэ асуудалаар зохихо тайлбаринууд болон баримтануудые табижа харуулхыень нэхэгшэдэ, харюусаха нюурнуудта — американ корреспондентнүүд Г. Пайпер болон К. Уитнида дурадхагдаа. Американ журналистнуud бэшэгээр тайлбаринуудые үгэбэшье, сүүдэй хаража үзэлгэдэ өөнэдөө ерээгүй.

РСФСР-эй Граждан сүүд эрхилэгын кодексын 14-дэхи ба 50-дахи статьянуудай үндэһөөр хоёр талын хоорондохи харилсаае бүрин хүсэдөөр, али бүхы талаһаань элирүүлхэ зорилготойгоор сүүд июлиин 18-най заседани дээрээ Гүрэнэй телерадиогой түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые шагнаһан, американ журналистнуud Г. Пайперай, К. Уитниин статьянуудые, З. Гамсахурдиагай телевиденеэр хэлэһэн үгын бүулгабариие, энэ хэрэг тушаа бусад баримтануудые наринаар шэнжэлһэн байгаа. Энээнэй һүүлээр гэршэлэгшэ З. Гамсахурдиа зал руу уригдаба. Хэһэн мэдүүлгэмни минии зүбшөөлөөр телевиденидэ буулгагдаа һэн. Удхань минии хэлээшэдэ бүримүүнэй тааралдана гэжэ З. Гамсахурдиа сүүдтэ дэлгэрэнгыгээр ойлгуулхадаа мэдүүлээ.

Американ журналистнуud Г. Пайпер болон К. Уитниин бэшэгээр хэһэн тайлбаринуудые сүүд мүн лэ шэнжэлхэдээ, нэхэгшын гомдолые буруу һүргэһэн баримтануудые тэдээн соо олобогүй.

Энээнэй үндэһөөр Московско городской сүүд американ корреспондентнүүдые гэмнэһэн Гүрэнэй телерадиогой нэхэлгые үндэһэ баримтатай, хангагдаха зэргэтэй гэжэ мэдэрбэ. «Балтимор сан», «Нью-Йорк таймс» газетэнүүдтэ толилуулһан статьянууд соогоо Г. Пайперай, К. Уитниин найруулан табиһан баримта мэдээнүүд Гүрэнэй телерадиогой болон тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ ба хүндые бузарлаһан, наһаанһаа абаһан хардалга гүрдэлгэнүүд болоно гэжэ сүүд тогтоогоо.

Статьянууд тушаагаа буруушаалгануудые «Балтимор сан» болон «Нью-Йорк таймс» газетэнүүдтэ гү, али совет хэблэлдэ табан үдэрэй турша соо толилхыень Г. Пайперые, К.